



Podaci i informacije o finansijskom stanju i poslovanju Ziraat Bank Montenegro AD

Javno objelodanjivanje podataka sa stanjem na dan 31.12.2023.god.

Sadržaj

1.	<i>Uvod</i>	<i>3</i>
2.	<i>Ciljevi i politike upravljanja rizicima</i>	<i>4</i>
3.	<i>Podaci o sistemu upravljanja</i>	<i>9</i>
4.	<i>Podaci o kapitalnim zahtjevima i iznosi rizikom ponderisanih izloženosti</i>	<i>20</i>
5.	<i>Kreditni rizik druge ugovorne strane</i>	<i>25</i>
6.	<i>Kontraciklični bafer kapitala</i>	<i>25</i>
7.	<i>Kreditni rizik i rizik razvodnjavanja</i>	<i>25</i>
8.	<i>Podaci o opterećenoj i neopterećenoj imovini</i>	<i>32</i>
9.	<i>Primjena standardizovanog pristupa</i>	<i>33</i>
10.	<i>Tržišni rizik</i>	<i>34</i>
11.	<i>Operativni rizik</i>	<i>34</i>
12.	<i>Ključni indikatori</i>	<i>35</i>
13.	<i>Rizik kamatne stope iz pozicija kojima se ne trguje</i>	<i>38</i>
14.	<i>Sekjuritizacija</i>	<i>39</i>
15.	<i>Politika primanja</i>	<i>39</i>
16.	<i>Koeficijent finansijskog leveridža</i>	<i>40</i>
17.	<i>Podaci u vezi zahtjeva za likvidnošću</i>	<i>42</i>
18.	<i>Primjena IRB pristupa na kreditni rizik</i>	<i>45</i>
19.	<i>Tehnike ublažavanja kreditnog rizika</i>	<i>45</i>
20.	<i>Napredni pristupi za operativni rizik</i>	<i>48</i>
21.	<i>Interni modeli za tržišni rizik</i>	<i>48</i>

1. Uvod

U skladu sa Odlukom o javnom objavljivanju podataka o kreditnoj instituciji („Sl. list Crne Gore“ br. 128/20) i članom 237. Zakona o kreditnim institucijama („Sl. list Crne Gore“ br. 72/19, 82/20, 8/21), Ziraat Bank Montenegro A.D. Podgorica (u daljem tekstu: Banka) javno objavljuje propisane podatke na dan 31.12.2022. godine. Banka objavljuje informacije koje se odnose na gore pomenutu odluku, i to:

- ciljeve i politike upravljanja rizikom;
- obuhvat podataka koji se javno objavljuju;
- podatke o konsolidaciji;
- podatke o regulatornom kapitalu;
- podatke o kapitalnim zahtjevima i iznose rizikom ponderisanih izloženosti;
- podatke o izloženosti kreditnom riziku druge ugovorne strane;
- podatke o kontracikličnom baferu kapitala;
- podatke o izloženosti kreditnom riziku i riziku razvodnjavanja;
- podatke o opterećenju i neopterećenju imovini;
- podatke o primjeni standardizovanog pristupa;
- podatke o izloženosti tržišnom riziku;
- podatke o upravljanju operativnim rizikom;
- podatke o ključnim indikatorima;
- podatke o izloženosti riziku kamatne stope iz pozicija kojima se ne trguje;
- podatke o izloženostima pozicijama sekjuritizacije;
- podatke u vezi politike primanja;
- podatke koeficijentu finansijskog leveridža;
- podatke u vezi zahtjeva za likvidnost;
- podatke o primjeni IRB pristupa na kreditni rizik;
- podatke u vezi primjene tehnika ublažavanja kreditnog rizika;
- podatke u vezi primjene naprednih pristupa za operativni rizik;
- podatke u vezi primjene internih modela za tržišni rizik

Svi podaci u prikazani u hiljadama eura. U ovom dokumentu nijesu objelodanjene zaštićene i povjerljive informacije, odnosno informacije čije bi javno objelodanjivanje ugrozilo konkurentsku poziciju Banke i informacije koje se odnosi na lica koja stupaju u ugovorne odnose sa Bankom, a čija povjerljivost je obavezujuća za Banku. Izvještaj se javno objavljuje na internet stranici Banke: www.ziraatbank.me.

2. Ciljevi i politike upravljanja rizicima

2.1. Podaci o ciljevima i politikama upravljanja rizikom

a) Strategije upravljanja svim vrstama rizika

Strategija upravljanja rizicima predstavlja interni akt koji obuhvata ciljeve i osnovne principe preuzimanja i upravljanja rizicima i sklonost preuzimanju rizika.

Strategija upravljanja rizicima uređuje jedinstveno i dosljedno upravljanje rizicima na dugoročnoj osnovi i određuje odnos Banke prema rizicima kojima je ona izložena ili može biti izložena, uključujući i rizike koji proizilaze iz makroekonomskog okruženja u kome posluje.

Osnovni princip Strategije je optimizacija rizičnog profila Banke, kroz kontinuirani fokus zasnovan na:

- jasnoj unutrašnjoj organizaciji i kompletnoj podjeli dužnosti u okviru sistema upravljanja rizicima sa jasno definisanim, transparentnim i konzistentnim linijama odgovornosti;
- sveobuhvatnoj integraciji sistema upravljanja rizicima u sve poslovne aktivnosti Banke, pri čemu ovo podrazumijeva da Banka (u što je moguće većoj mjeri i uzimajući u obzir trenutni nivo razvijenosti alata za upravljanje rizicima) sve poslovne odluke kojima se preuzimaju rizici donosi uvažavajući standarde propisane politikama, procedurama i metodologijama koje se tiču upravljanja rizicima.

Strategija Banke definiše principe za upravljanje rizicima u cilju obezbjeđenja adekvatne procjene svih rizika kojima je Banka izložena ili može da bude izložena u svom poslovanju i kapitala potrebnog da podrži realizaciju strateških ciljeva Banke, u skladu sa Strategijom poslovanja Banke.

Pitanje definisanja sklonosti preuzimanju rizika, Banka uređuje zasebnim internim aktima:

- Okvir za sklonost preuzimanju rizika (RAF); i
- Izjava o sklonosti preuzimanju rizika (RAS).

Glavni cilj Strategije je osigurati da upravljanje rizicima omogući kontinuitet poslovanja Banke. Na osnovu Strategije, Banka usvaja sveobuhvatan set internih politika, procedura, metodologija, pravila i smjernica koji detaljno definišu mjerenje, praćenje, analizu, kontrolu i mehanizme za ublažavanje rizika, kojima je Banka izložena u svom poslovanju.

Sistem upravljanja rizicima podrazumijeva sveobuhvatnost organizacione strukture, pravila, procesa, postupaka, sistema i resursa za utvrđivanje, mjerenje, procjenjivanje, kontrolu, praćenje i izvještavanje o izloženosti rizicima odnosno upravljanje rizicima u cjelini i podrazumijeva uspostavljanje odgovarajućeg korporativnog upravljanja, kulture rizika i donošenje strategije, politike i ostalih internih akata za upravljanje rizicima.

Banka uspostavlja sveobuhvatan i pouzdan sistem upravljanja rizicima koji je u potpunosti integrisan u sve poslovne aktivnosti Banke. Sistem upravljanja rizicima Banke obezbjeđuje da rizični profil Banke uvijek bude u skladu sa unaprijed definisanom sklonošću Banke preuzimanju rizika i tolerancijom prema rizicima.

Sistem za upravljanje rizicima usklađen je sa prirodom, obimom i složenošću poslovanja Banke i obuhvata:

- strategiju upravljanja rizicima,
- politike upravljanja rizicima,
- adekvatnu organizacionu strukturu,

- efektivan proces upravljanja rizicima,
- adekvatan sistem internih kontrola,
- procedure i metodologije za upravljanje rizicima,
- informacijski sistem,
- adekvatan postupak interne procjene adekvatnosti kapitala i likvidnosti (engl. ICAAP i ILAAP).

Uspostavljanje sistema za upravljanje rizicima zasniva se na principu da se rizicima upravlja. Banka preuzima samo one rizike koje može procijeniti, kontrolisati i kojima može efikasno upravljati.

Upravljanje rizicima obuhvata identifikovanje, mjerenje/procjenu rizika, praćenje, kontrolu i ublažavanje rizika, kao i izvještavanje o njima.

Sklonost preuzimanju rizika predstavlja nivo rizika koje je Banka spremna da preuzme u okviru svoje sposobnosti podnošenja rizika kako bi ostvarila svoje strateške ciljeve. Tolerancija prema rizicima predstavlja najviši prihvatljiv nivo rizika Banke. Banka definiše svoju sklonost preuzimanju rizika i toleranciju prema rizicima u skladu sa usvojenim Okvirom za sklonost preuzimanju rizika (engl. Risk Appetite Framework – RAF), a u dokumentu pod nazivom Izjava o sklonosti preuzimanju rizika (engl. Risk Appetite Statement – RAS).

Strateški ciljevi poslovanja Banke opredjeljuju dominantne vrste rizika kojima će Banka biti izložena u narednom periodu. Kreditni rizik, rizik likvidnosti, rizik koncentracije, rizik zemlje, devizni rizik, operativni rizik i kamatni rizik koji proizilazi iz pozicija kojima se ne trguje imaće odlučujući uticaj na finansijski rezultat i kapital Banke i zahtijevaće najveći dio kapitala kao obezbjeđenje od mogućih gubitaka.

Banka kontinuirano prati i sagledava rizik od pranja novca i finansiranja terorizma, u skladu sa regulatornim i internim propisima.

Strateški cilj Banke je da upravlja rizicima tako da obezbijedi da pokazatelji Banke budu u skladu sa limitima koji su definisani sklonošću preuzimanju rizika i tolerancijom prema rizicima u RAS-u.

Banka je identifikovala značajne rizike kojima je izložena u svom poslovanju i to: Kreditni rizik, Rizik kreditne koncentracije, Rezidualni kreditni rizik, Rizik zemlje, Devizni rizik, IRRBB, Operativni rizik, Rizik likvidnosti, Rizik prekomjernog finansijskog leveridža, Rizik poslovnog i makroekonomskog okruženja, Reputacioni rizik, Rizik povezan sa eksternalizacijom, Strateški rizik.

b) Struktura i organizacija funkcije upravljanja rizicima

Banka je uspostavila korporativnu strukturu koja je transparentna i organizovana na način da promoviše i ostvaruje efikasno upravljanje rizicima Banke, izgrađivanje praksi i standarda upravljanja rizicima, što je u konačnom preduslov za ostvarenje dugoročnih poslovnih ciljeva Banke definisanih strategijom poslovanja.

Banka je radi adekvatnog upravljanja rizicima formirala organizacionu strukturu koja odgovara obimu, vrsti i složenosti poslova koje obavlja i uspostavila je odvojenost funkcije preuzimanja rizika od funkcije podrške i upravljanja rizicima. Ovako utvrđena organizaciona struktura omogućava ostvarenje utvrđenih ciljeva i principa upravljanja rizicima.

Na nivou Banke uspostavljen je integrisan sistem upravljanja rizicima. U organizacionom smislu upravljanje rizicima, odnosno odgovornost za upravljanje sistemom upravljanja rizicima, povjereno je:

- Nadzornom odboru;
- Odboru za rizike i reviziju (kao radnom tijelu Nadzornog odbora);
- Upravnom odboru;
- Odboru za upravljanje aktivom i pasivom (ALCO); i

Funkcija kontrole rizika prati sprovođenje politika, procesa i procedura koje je Banka donijela u cilju uspostavljanja i sprovođenja efikasnog sistema internih kontrola.

Funkcija kontrole rizika definiše i procjenjuje adekvatnost sistema upravljanja rizicima i prati ukupnu izloženost riziku. Cilj funkcije kontrole rizika Banke je kontinuirani rad na uspostavljanju i unapređenju sveobuhvatnog i kvalitetnog sistema za kontrolu i upravljanje rizikom, koji je proporcionalan prirodi, obuhvatu i složenosti poslova i usluga koje Banka pruža i usklađen sa profilom rizika Banke, uzimajući u obzir regulatorne zahtjeve CBCG.

Osnovni cilj funkcije kontrole rizika Banke je kontinuirani rad na uspostavljanju i unapređenju sveobuhvatnog i kvalitetnog sistema za kontrolu i upravljanje rizikom, koji je proporcionalan prirodi, obuhvatu i složenosti poslova i usluga koje Banka pruža i usklađen sa profilom rizika Banke, uzimajući u obzir regulatorne zahtjeve CBCG. Pored osnovnog cilja, ciljevi funkcije kontrole rizika su:

- Obezbjedeње usklađenosti poslovanja banke sa zakonskim propisima i internim aktima u domenu izloženosti rizicima;
- Analiza svih rizika koje je banka identifikovala i izmjerila, odnosno procijenila u procesu upravljanja rizicima (tj. rizika koji su utvrđeni kao značajni za banku), uključujući kontinuirano praćenje usklađenosti poslovanja sa uspostavljenim sistemom limita;
- Omogućavanje usklađenosti aktivnosti sa strategijama, politikama i drugim aktima banke o upravljanju rizicima;
- Izbjegavanje sukoba interesa;

Banka je uspostavila sistem upravljanja koji obuhvata:

- 1) organizacionu strukturu koja ima precizno definisana, transparentna i dosljedna ovlašćenja i odgovornosti, koja je uspostavljena tako da se izbjegne sukob interesa;
- 2) efikasne procese za identifikovanje, procjenu, upravljanje, praćenje i izvještavanje o rizicima kojima je banka izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju;
- 3) odgovarajuće mehanizme internih kontrola, koji uključuju i odgovarajuće administrativne i računovodstvene procedure;
- 4) politike i prakse primanja koje su dosljedne i kojima se promoviše adekvatno i efikasno upravljanje rizicima;
- 5) plan oporavka banke.

Imajući u vidu da Banka nastoji da održava adekvatan sistem upravljanja rizicima, strategije, politike i ostali interni akti za upravljanje rizicima inkorporirani su u svaki segment poslovanja, i ne vezuju se samo za jednu organizacionu jedinicu u okviru banke.

Banka je funkciju kontrole rizika odvojila od organizacionih djelova koji preuzimaju rizik. U cilju razdvajanja poslova preuzimanja rizika od poslova upravljanja rizicima koji su pasivnog karaktera, Banka je uspostavila upravljanje rizicima kroz tri nivoa (tri linije odbrane): prvu liniju odbrane čine sve poslovne jedinice koje preuzimaju rizik i na dnevnom nivou upravljaju preuzetim rizikom, drugu liniju odbrane predstavlja nezavisna funkcija upravljanja rizicima (funkcija kontrole rizika) i nezavisna funkcija usklađenosti, dok treću liniju odbrane predstavlja interna revizija

Sektor upravljanja rizicima organizovan je na način da efikasno upravlja svim materijalno značajnim rizicima kojima je Banka izložena u svom poslovanju. Sektor je odgovoran za sistem izvještavanja nadležnim tijelima, kao i regulatornim tijelima sa područja upravljanja rizicima. Izvještavanje se odvija u okviru standardizovanih izvještaja koji se izrađuju na osnovu metodologija za mjerenje i praćenje pojedinih vrsta rizika.

Sektor upravljanja rizicima ima sljedeće odgovornosti: definiše i predlaže na usvajanje Upravnom odboru, uz saglasnost Nadzornog odbora Strategiju i politike, kao i ICAAP i svu prpratnu dokumentaciju, dok procedure i metodologije za identifikovanje, mjerenje, ublažavanje, praćenje i kontrolu rizika kojima je Banka izložena u svom poslovanju predlaže na usvajanje Upravnom odboru.

c) Obim i vrsta sistema izvještavanja o rizicima i mjerenja rizika

Proces izvještavanja o rizicima obuhvata segment internog i regulatornog izvještavanja i informacija prema ostalim eksternim stranama (javnosti).

Sektor upravljanja rizicima odgovoran je za sistem izvještavanja u dijelu upravljanja rizicima i kapitala Banke, kao i u pripremi ICAAP izvještaja i svih drugih pratećih dokumenata (u saradnji sa ostalim organizacionim jedinicama).

Izvještavanje se odvija u okviru standardizovanih izvještaja koji se izrađuju na osnovu metodologija za mjerenje i praćenje pojedinih vrsta rizika, te uspostavljene odgovarajuće baze podataka.

Izvještaj o radu funkcije kontrole rizika sadrži:

- 1) podatke o realizaciji godišnjeg plana rada, uključujući i planirane, a nerealizovane poslove i razloge njihovog neizvršenja;
- 2) popis svih izvršenih planiranih poslova;
- 3) popis svih izvršenih vanrednih poslova;
- 4) rezime najvažnijih činjenica koje su utvrđene u izvršenim kontrolama, revizijama i ostalim obavljenim poslovima;
- 5) ocjenu adekvatnosti i efikasnosti sistema internih kontrola u oblastima koje su bile predmet kontrole i revizije;
- 6) ocjenu adekvatnosti i efikasnosti sistema upravljanja pojedinim rizicima, odnosno svim rizicima u Banci; i
- 7) informacije o realizovanim predlozima, preporukama i mjerama za otklanjanje nezakonitosti, nepravilnosti, nedostataka i slabosti koje su utvrđene tokom izvršenih kontrola odnosno revizija i razloge njihovog neizvršenja.

Izvještaj o radu funkcije kontrole rizika potpisuje lice odgovorno za rad ove kontrolne funkcije.

Pored Izvještaja o radu funkcije kontrole rizika, ova funkcija izrađuje i niz drugih operativnih izvještaja o izloženosti i upravljanju rizicima u Banci za različite korisnike, poput: upravnog odbora, ALCO odora, odbora za rizike i reviziju, nadzornog odbora, kao i izvještaje za CBCG.

Operativni izvještaji se pripremaju na redovnoj osnovi i dostavljaju se relevantnim upravljačkim tijelima.

Operativne izvještaje funkcija kontrole rizika izrađuje u skladu sa regulatornim (eksternim) zahtjevima ili za interne potrebe, i oni mogu biti godišnji, polugodišnji, kvartalni, mesečni, dekadni, nedeljni, dnevni i vanredni izvještaji.

Operativni izvještaji u nadležnosti funkcije kontrole rizika se kreiraju na osnovu informacija prikupljenih od ostalih organizacijskih jedinica i odbora.

Takođe, u slučaju da funkcija kontrole rizika otkrije bilo kakvu neregularnost i neusklađenost koja može ozbiljno da ugrozi likvidnost, solventnost ili sigurno funkcionisanje banke, ima obavezu da izradi izvještaj kojim će obavijestiti upravni odbor, nadzorni odbor i CBCG o tome.

d) Zaštita od rizika i ublažavanje rizika, strategije i postupci za praćenje stalne efikasnosti zaštite od rizika i ublažavanja rizika

Pored zakonskih i podzakonskih akata koje propisuje Centralna banka Crne Gore, područje upravljanja rizicima uređeno je i odgovarajućim internim aktima Banke.

Strateška dokumenta Banke jesu:

- Strategija upravljanja rizicima;
- Strategija kapitala sa planom kapitala za 3 godine;
- Strategija za upravljanje sa nekvalitetnim izloženostima NPE;
- Strategija investiranja.

Interna dokumenta ICAAP:

- Politika za procjenu adekvatnosti internog kapitala (ICAAP);
- Metodologija za procjenu adekvatnosti internog kapitala i stres testove;
- Okvir za sklonost preuzimanju rizika (RAF);
- Izjava o sklonosti preuzimanju rizika (RAS);
- Metodologija utvrđivanja značajnih rizika za potrebe ICAAP-a;

- Interni popis rizika i godišnja procjena značajnosti.

Interna dokumenta za upravljanje rizicima u Banci:

Banka je definisala sljedeće politike, procedure i ostala interna akta Banke za ublažavanje rizika:

1. Metodologija za izradu Plana oporavka
2. Plan Oporavka Kreditne institucije
3. Metodologija sa specifikacijom za obracun LCR
4. Politika upravljanja rizikom koncentracije
5. ILAAP Politika
6. Metodologija za procjenu adekvatnosti likvidnosti
7. Politika upravljanja restrukturiranim kreditima
8. Politika upravljanja deviznim rizikom
9. Procedura primjena GAP i Racio analize u procesu upravljanja deviznim rizikom
10. Politika upravljanja rizikom zemlje
11. Procedura za utvrđivanje potrebnog kapitala za rezidualni rizik
12. Politika upravljanja kamatnim rizikom
13. Politika upravljanja kreditnim rizikom
14. Godišnji plan rada funkcije kontrole rizika
15. Politika upravljanja kolateralima
16. Politika za upravljanje operativnim rizikom
17. Procedura za velike izloženosti
18. Procedura za obračun adekvatnosti kapitala
19. MSFI 9 Metodologija obezvrjeđenja
20. Procedura rada Funkcija kontrole rizika
21. Procedura za klasifikaciju plasmana
22. Politika upravljanja rizikom likvidnosti
23. Plan postupanja u nepredviđenim okolnostima - Kriza likvidnosti
24. Metodologija za validaciju IFRS 9 modela
25. Procedura za procjenu OR za aktivnosti povjerene trecim licima
26. Procedura za utvrđivanje stabilnog nivoa depozita
27. Metodologija identifikacije ključnih inrikatora rizika
28. Procedura za upravljanje operativnim rizicima
29. Procedura za utvrđivanje i praćenje statusa neispunjavanja obaveza
30. Metodologija za utvrđivanje i praćenje statusa neispunjavanja obaveza
31. Metodologija za stresno testiranje kreditnog rizika za potrebe ICAAP-a - IFRS 9
32. Metodologija za stresno testiranje kreditnog rizika za ICAAP - RWA
33. Metodologija za stresno testiranje kamatnog rizika putem NII metrike
34. Metodologija za stresno testiranje kamatnog rizika putem EVE metrike
35. Metodologija za stresno testiranje deviznog rizika
36. Metodologija za stresno testiranje rizika koncentracije
37. Metodologija za stresno testiranje operativnog rizika.

Detaljnije informacije o upravljanju rizicima su objelodanjene u Finansijskim izvještajima za godinu završenu 31.12.2023. godine sa izvještajem i mišljenjem spoljnog revizora na zvaničnoj internet stranici Banke: www.ziraatbank.me.

e) Izjava organa upravljanja kreditne institucije o primjerenosti mehanizama za upravljanje rizičnim profilom i strategiji kreditne institucije

Polazeći od Strategije poslovanja Banke, Strategije kapitala, Godišnjeg plana kapitala, politika i procedura upravljanja rizicima, Banka nastoji da kvantitativno i kvalitativno iskaže maksimalni nivo rizika koji je spremna da preuzme. U tom smislu, uspostavljaju se limiti, standardi i principi, kojih se Banka pridržava u poslovanju. Okvir za definisanje sklonosti ka svim rizicima (eng. Risk Appetite Framework; skraćeno RAF) predstavlja opšti pristup, uključujući politike, procese, kontrole i sisteme preko kojih se uspostavlja, komunicira i prati sklonost ka riziku. Banka definiše sklonost preuzimanju rizika u okviru posebnog dokumenta - Izjava o sklonosti preuzimanju rizika (eng. Risk Appetite Statement, skraćeno RAS). RAS po pravilu obuhvata ciljane vrijednosti indikatora za utvrđivanje sklonosti preuzimanju pojedinačnih rizika i nivoa tolerancije za te indikatore.

Ciljana vrijednost predstavlja namjeravani, odnosno željeni nivo rizika. To je optimalni nivo rizika koji Banka preuzima u cilju dostizanja specifičnih poslovnih ciljeva. Smatra se da je ključni indikator performansi unutar ciljane vrijednosti ukoliko se nalazi u zoni koja je definisana limitima (samo na gore ili samo na dolje, zavisno od prirode rizika). Limiti su vrijednosti ključnih indikatora performansi koji se nalaze između ciljane vrijednosti i tolerancije prema riziku. Limiti se definišu na gore ili na dolje, u zavisnosti od prirode rizika. Tolerancija prema rizicima (eng. Risk Tolerance) se definiše kao najviši prihvatljivi nivo rizika koji je Banka spremna da preuzme u cilju postizanja i ostvarivanja svojih strategija i politika. Drugim riječima, nivo tolerancije pokazuje koliko je Banka spremna da odstupa od definisane sklonosti ka rizicima, a sve zarad ostvarivanja definisanih strategija i politika.

Banka je procjenila da ima dovoljno internog kapitala za pokriće rizika kojima je izložena u poslovanju. Usvajanjem ovog izvještaja organi Banke izjavljuju da su mehanizmi za upravljanje rizičnim profilom kao i Strategija primjereni.

Banka je samostalni entitet.

3. Podaci o sistemu upravljanja

Podaci o Predsjedniku i članovima Nadzornog odbora, Odbora za rizike i reviziju, su sljedeći:

Nadzorni odbor	Ime i prezime
Predsjednik	Serpil GÜNAL
Član	Mehmet DÖNMEZ
Član	Bulent YALIM
Član	Kamil ONDER
Član	Husamettin GULHAN

Odbor za rizike i reviziju	Ime i prezime
Predsjednik	Gorkem OZDEMIR
Član	Bulent YALIM
Član	Husametin GULHAN

Upravni odbor	Ime i prezime
Predsjednik Upravnog odbora	Fatih YILMAZ
Član Upravnog odbora	Goran BAKIĆ
Član Upravnog odbora	Mensur MARKIŠIĆ

Kreditni odbor	Ime i prezime
Predsjednik	Fatih YILMAZ
Član	Mensur MARKIŠIĆ
Član	Aydin OZEREN

a) Politike i procedure koje se odnose na izbor i procjenu ispunjenosti uslova za članove organa upravljanja kreditne institucije i politika raznovrsnosti pri izboru članova organa upravljanja, svrha i svi relevantni ciljevi te politike, kao i mjera u kojoj su svrha i ciljevi politike ostvareni

Skupština akcionara sjednici 21.09.2021.godine usvojila Politiku procjene primjerenosti članova Nadzornog odbora, Upravnog odbora i nosilaca ključnih funkcija. Predmetnom Politikom su u uspostavljeni principi i procedure koji se primjenjuju za izbor, imenovanje i procjenu primjerenosti članova organa upravljanja i nosioca ključnih funkcija, sa ciljem osiguranja da korporativni organi upravljanja i nosioci ključnih funkcija posjeduju kompetencije koje im omogućavaju da adekvatno sprovedu svoja zaduženja, da ispunjavaju sve propisane uslove, te da se u procesu imenovanja i procjene primjerenosti primjenjuju svi postupci u skladu sa pozitivnim zakonskim propisima.

Predmetnom Politikom su definisani kriterijumi izbora, proporcionalnost u izboru članova Upravnog i Nadzornog odbora, osigurava se imenovanje kandidata koji posjeduju širok opseg stručnih znanja, sposobnosti i iskustva kako bi omogućila zastupljenost različitih stavova, veći stepen nezavisnosti mišljenja prilikom donošenja odluka i izvršavanja zadataka.

b) Uspostavljanje odbora za rizike Banke i broj održanih sjednica odbora za rizike

Ziraat Bank Montenegro AD je 10.02.2022. godine konstituisala tijelo Nadzornog odbora - Odbor za rizike i reviziju, u skladu sa članom 49.st.3 Zakona o kreditnim institucijama imajući u vidu veličinu, unutrašnju organizaciju, vrstu, obim i složenost poslova banke. Na istoj sjednici su imenovani članovi ovog tijela.

Odbor za rizike je u 2023 godini održao 10 sjednica, kojom prilikom su razmatrani materijali i donešeni Zaključci značajni za odlučivanje Nadzornog odbora.

c) Opis toka podataka o upravljanju rizicima prema organima upravljanja

Sektor kontrole rizika na mjesečnom nivou dostavlja informaciju o izloženosti rizicima u poslovanju ALCO odboru (na razmatranje) i Upravnom odboru na usvajanje.

Prilikom usvajanja Strategije upravljanja rizicima i pojedinačnih politika za upravljanje rizicima nakon usvajanja od strane Upravnog odbora, razmatra od strane Odbora za rizike i na iste daje saglasnost Nadzorni odbor.

2. Obuhvat podataka koji se javno objavljuju

2.1. Podaci o Banci

Ziraat Bank Montenegro AD, Podgorica (u daljem tekstu: Banka) je osnovana 2015. godine, a 20. maja 2015. godine je registrovana kao akcionarsko društvo kod Centralnog registra privrednih subjekata u Podgorici – registarski broj 4-0009452.

Banka je kod Komisije za hartije od vrijednosti upisana u Registar emitenata hartija od vrijednosti pod brojem 02/10e-5/2-15 od 08. maja 2015. godine (Rješenje broj 02/10e-5/2-15).

Svoje finansijsko poslovanje Banka obavlja preko transakcionog računa broj 907-0000000057501-83 kod Centralne banke Crne Gore – Platni promet.

U skladu sa Zakonom o bankama, Ugovorom o osnivanju, Statutom i Rješenjem Centralne banke Crne Gore Banka obavlja sljedeće poslove:

- 1) Izdavanje garancija i preuzimanje drugih vanbilansnih obaveza;
- 2) Kupovinu prodaju i naplatu potraživanja (faktoring, forfeting i dr);
- 3) Izdavanje obradu i evidentiranje platnih instrumenata;
- 4) Platni promet u zemlji i sa inostanstvom;
- 5) Finansijski lizing;
- 6) Poslove sa hartijama od vrijednosti;
- 7) Trgovanje u svoje ime i za svoj račun ili za račun klijenta:
 - i. Stranim sredstvima plaćanja uključujući mjenjačke poslove
 - ii. Finansijskim derivatima
- 8) Depo poslove;
- 9) Izradu analiza i davanje informacija i savjeta o kreditnoj sposobnosti privrednih društava preduzetnika i drugim pitanjima u vezi poslovanja;
- 10) Iznajmljivanje sefova

Banka ima sjedište u Podgorici u ulici Slobode br. 84. i obavlja svoje aktivnosti posredstvom ekspoziture koja se nalazi u Podgorici u Bulevaru Ivana Crnojevića br. 101, ekspoziture u Baru na adresi: Bulevar revolucije B-11 i ekspoziture u Budvi na adresi: Ulica Mediteranska bb.

Na dan 31. decembra 2023. godine Banka je imala 52 zaposlenih (31. decembra 2022. godine 48 zaposlenih).

Bankom upravlja akcionar u skladu sa Zakonom i Statutom Banke. Organi upravljanja Bankom su Skupština akcionara koju čine akcionar Banke i Upravni odbor koji imenuje Nadzorni odbor. Nadzorni odbor Banke ima 5 članova.

BILANS USPJEHA

(U hiljadama EUR)

	<u>2023.</u>
POZICIJA	
Prihodi od kamata i slični prihodi	3.544
Rashodi od kamata i slični rashodi	(694)
NETO PRIHODI OD KAMATA	<u>2.850</u>
Prihodi od naknada i provizija	1.351
Rashodi naknada i provizija	(567)
NETO PRIHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA	<u>784</u>
Neto gubici/dobici od kursnih razlika	57
Ostali prihodi	3
Troškovi zaposlenih	(1.540)
Troškovi amortizacije	(315)
Opšti i administrativni troškovi	(1.001)
Neto prihodi/rashodi po osnovu obezvređenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	(209)
Troškovi rezervisanja	(3)
Ostali rashodi	(24)
DOBITAK/GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	<u>600</u>
Porez na dobit	(3)
NETO PROFIT / GUBITAK	<u><u>597</u></u>

BILANS STANJA
Na dan 31. decembra 2023. godine
(U hiljadama EUR)

	<u>2023.</u>
SREDSTVA	
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	11.302
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	87.445
Kredit i potraživanja od banaka	19.456
Kredit i potraživanja od klijenata	55.143
Hartije od vrijednosti	12.574
Ostala finansijska sredstva	272
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat	2.831
Hartije od vrijednosti	2.831
Nekretnine, postrojenja i oprema	687
Nematerijalna sredstva	207
Odložena poreska sredstva	111
Ostala sredstva	188
UKUPNA SREDSTVA	102.764
OBAVEZE	
Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	84.130
Depoziti banaka i centralnih banaka	1
Depoziti klijenata	74.606
Kredit i banaka i centralnih banaka	8.004
Kredit klijenata koji nijesu banke	1.519
Rezerve	122
Odložene poreske obaveze	35
Ostale obaveze	1.105
UKUPNE OBAVEZE	85.392
KAPITAL	
Akcijski kapital	23.600
Akumulirani gubitak	(6.484)
Dobit/gubitak tekuće godine	597
Ostale rezerve	(342)
UKUPAN KAPITAL	17.372
UKUPAN KAPITAL I OBAVEZE	102.764
VANBILANSNA EVIDENCIJA	221.954

Banka objavljuje Finansijske izvještaje za godinu završenu 31.12.2023. godine sa izvještajem i mišljenjem spoljnog revizora na zvaničnoj internet stranici Banke: www.ziraatbank.me.

2.2. Podaci o konsolidaciji

Banka nema kontrolu nad nekim zavisnim entitetom, a nije ni dio bankarske grupe pa nije u obavezi da sastavlja konsolidovane finansijske izvještaje.

3. Regulatorni kapital

Banka je u obavezi da u vezi sa regulatornim kapitalom javno objavi podatke koje se odnose na potpuno usklađivanje stavki redovnog osnovnog, dodatnog osnovnog i dopunskog kapitala, vrste i iznos svakog prudencijalnog filtera koji se primjenjuje u skladu sa čl. 14 do 17 Odluke o adekvatnosti kapitala, opis glavnih karakteristika

instrumenata redovnog osnovnog, dodatnog osnovnog i dopunskog kapitala, uslove instrumenata redovnog osnovnog, dodatnog osnovnog i dopunskog kapitala, vrste i iznos stavki koje su odbijene u skladu sa čl. 18, 48 i 58 Odluke o adekvatnosti kapitala, vrste i iznos stavki koje nisu odbijene u skladu sa čl. 31, 38, 48, 58 i 88 Odluke o adekvatnosti kapitala, ograničenja koja se primjenjuju na obračun regulatornog kapitala u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala kao i instrumenata, prudencijalnih filtera i umanjnja na koje se ta ograničenja primjenjuju i osnove na kojoj su izračunate stope kapitala, ako su te stope kapitala izračunate primjenom elemenata regulatornog kapitala koji su utvrđeni na osnovi koja nije određena u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala.

Regulatorni kapital Banke predstavlja zbir osnovnog i dopunskog kapitala Banke. Osnovni kapital Banke (eng. Tier 1 capital) predstavlja zbir stavki redovnog osnovnog kapitala (eng. Common Equity Tier 1 capital – CET1) i stavki dodatnog osnovnog kapitala (eng. Additional Tier 1 capital – AT1), nakon izvršenih regulatornih usklađivanja i umanjnja za odbitne stavke, na način utvrđen Odlukom o adekvatnosti kapitala kreditnih institucija (OAKKI).

Redovni osnovni kapital sastoji se od sljedećih stavki:1) instrumenata kapitala, ako su ispunjeni uslovi iz člana 8 OAK;2) računa emisije premije;3) zadržane dobiti;4) akumulirane ostale sveobuhvatne dobiti; 5) ostalih rezervi; i 6) rezervi za opšte bankarske rizike.

Banka može da, samo uz prethodno odobrenje CBCG, uključi dobit ostvarenu tokom tekuće poslovne godine ili na kraju tekuće poslovne godine u redovni osnovni kapital prije donošenja formalne odluke kojom se potvrđuje konačna godišnja dobit ili gubitak Banke, ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

- Dobit su potvrdila lica koja su nezavisna od Banke i koja su odgovorna za reviziju finansijskih izvještaja;
- Banka je dokazala CBCG da je iznos te dobiti umanjen za sve predvidljive troškove ili dividende.

Banka nema instrumenata dodatnog osnovnog kapitala na dan 31.12.2023. godine

Banka nema instrumenata dopunskog kapitala na dan 31.12.2023. godine.

U okviru ostalih iznosa izloženosti prikazan je odgovarajući iznos ublažavanja negativnih efekata prelaska na vrednovanje stavki aktive primjenom MSFI 9, koji je propisan u članu 504a Odluke o adekvatnosti kapitala kreditnih institucija.

Struktura regulatornog kapitala Banke na dan 31.12.2023.godine prikazana je u sljedećoj tabeli:

Red. br.	OPIS POZICIJE	IZNOS
1=1.1+1.2	REGULATORNI KAPITAL	15.611
1.1 = 1.1.1+1.1.2	OSNOVNI KAPITAL (Tier 1)	15.611
1.1.1	REDOVNI OSNOVNI KAPITAL (CET 1)	15.611
1.1.1.1	Instrumenti kapitala koji se priznaju kao redovni osnovni kapital	23.600
1.1.1.1.1	plaćeni instrumenti kapitala	23.600
1.1.1.1.1*	od čega: instrumenti kapitala koje upisuju državni organi u vanrednim situacijama	
1.1.1.1.2*	napomena: instrumenti kapitala koji se ne priznaju	
1.1.1.1.3	emisiona premija (premija na akcije)	
1.1.1.1.4	(-) sopstveni instrumenti redovnog osnovnog kapitala	0
1.1.1.1.4.1	(-) direktna ulaganja u instrumente redovnog osnovnog kapitala	
1.1.1.1.4.2	(-) indirektna ulaganja u instrumente redovnog osnovnog kapitala	
1.1.1.1.4.3	(-) sintetička ulaganja u instrumente redovnog osnovnog kapitala	
1.1.1.1.5	(-) stvarne ili potencijalne obaveze kupovine sopstvenih instrumenata redovnog osnovnog kapitala	
1.1.1.2	Neraspoređena (zadržana) dobit	-6.484
1.1.1.2.1	Neraspoređena (zadržana) dobit iz prethodnih godina	-6.484
1.1.1.2.2	priznata dobit ili gubitak (tekuće godine)	0
1.1.1.2.2.1	dobit ili gubitak koji pripadaju vlasnicima matičnog društva (poz 22 iz BU)	597

Red. br.	OPIS POZICIJE	IZNOS
1.1.1.2.2.2	(-) iznos dobiti ostvarene u toku tekuće godine ili dobiti ostvarene na kraju tekuće godine koji ne zadovoljava uslove za priznavanje	-597
1.1.1.3	Akumulirana ostala sveobuhvatna dobit (ukupni ostali rezultat) - FVOCI	-342
1.1.1.3.1.	dobici ili gubici nastali primjenom modela revalorizacije za nekretnine, postrojenja i opreme, kao i nematerijalnu aktivu	
1.1.1.3.2.	dobici ili gubici nastali ponovnim vrednovanjem instrumenata raspoloživih za prodaju utvrđenih u skladu sa MSFI 9	-342
1.1.1.3.3.	ostali dobiti ili gubici uključeni u ostalu sveobuhvatnu dobit u skladu sa MRS 1	
1.1.1.4	Ostale rezerve	
1.1.1.5	Rezerve za opšte bankarske rizike	
1.1.1.6	Usklađivanja redovnog osnovnog kapitala zbog prudencijalnih filtera	-3
1.1.1.6.1	(-) povećanja vlasničkog kapitala koja proizlaze iz sekjuritizovane imovine (aktive)	
1.1.1.6.2	rezerve po osnovu zaštite novčanih tokova	
1.1.1.6.3	kumulativni dobiti i gubici po obavezama vrednovanima po fer vrijednosti zbog promjena sopstvenog kreditnog rizika	
1.1.1.6.4	dobici ili gubici nastali vrednovanjem po fer vrijednosti, koji proizlaze iz kreditnog rizika same kreditne institucije povezanog sa obavezama po osnovu derivata	
1.1.1.6.5	(-) usklađivanja vrednovanja zbog zahtjeva za oprezno (prudencijalno) vrednovanje (AVA)	3
1.1.1.6.5.1	(-) usklađivanja vrednovanja izračunata prema jednostavnom pristupu	3
1.1.1.6.5.2	(-) usklađivanja vrednovanja izračunata prema osnovnom pristupu	
1.1.1.6.6	ostala prudencijalna usklađivanja	
1.1.1.7	(-) Goodwill	0
1.1.1.7.1	(-) goodwill koji se iskazuje kao nematerijalna imovina	
1.1.1.7.2	(-) goodwill uključen u vrednovanje značajnih ulaganja	
1.1.1.7.3	odložene poreske obaveze povezane sa goodwillom	
1.1.1.8	(-) Ostala nematerijalna imovina	207
1.1.1.8.1	(-) ostala nematerijalna imovina prije odbitka odloženih poreskih obaveza	207
1.1.1.8.2	odložene poreske obaveze povezane sa ostalom nematerijalnom imovinom	
1.1.1.8.3	softver koji ispunjava uslove za izuzimanje iz odbitnih stavki	
1.1.1.9	(-) Odložena poreska imovina koja zavisi od buduće profitabilnosti i ne proizlazi iz privremenih razlika i ne uključuje povezane poreske obaveze	
1.1.1.10	(-) Nedostajuće ispravke vrijednosti za očekivane gubitke po osnovu kreditnog rizika prema IRB pristupu	
1.1.1.11	(-) Imovina penzijskog fonda pod pokroviteljstvom poslodavca	
1.1.1.12	(-) Recipročna međusobna ulaganja u redovni osnovni kapital	
1.1.1.13	(-) Odbitak od stavki dodatnog osnovnog kapitala koji prelazi dodatni osnovni kapital	0
1.1.1.14	(-) Kvalifikovana učešća izvan finansijskog sektora na koje se kao alternativa može primjenjivati ponder rizika od 1.250%	
1.1.1.14.1	napomena: iznos priznatog kapitala	
1.1.1.15	(-) Pozicije sekjuritizacije na koje se kao alternativa može primjenjivati ponder rizika od 1.250%	
1.1.1.16	(-) Slobodne isporuke na koje se kao alternativa može primjenjivati ponder rizika od 1.250%	
1.1.1.17	(-) Pozicije u korpi za koje kreditna institucija ne može utvrditi ponder rizika prema IRB pristupu i na koje se kao alternativa može primjenjivati ponder rizika od 1.250%	
1.1.1.18	(-) Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja u skladu sa pristupom internih modela na koje se kao alternativa može primjenjivati ponder rizika od 1.250%	

Red. br.	OPIS POZICIJE	IZNOS
1.1.1.19	(-) Instrumenti redovnog osnovnog kapitala subjekata finansijskog sektora ako kreditna institucija u tim subjektima <u>nema značajno ulaganje</u>	
1.1.1.19.1	napomena: <u>ukupan iznos ulaganja</u> u instrumente redovnog osnovnog kapitala subjekata finansijskog sektora ako kreditna institucija u tim subjektima <u>nema značajno ulaganje</u>	
1.1.1.19.2	napomena: od čega iznos direktnih ulaganja	
1.1.1.19.3	napomena: od čega iznos indirektnih ulaganja	
1.1.1.19.4	napomena: od čega iznos sintetičkih ulaganja	
1.1.1.19.5	napomena: prag za ulaganja u subjekte finansijskog sektora u kojima kreditna institucija nema značajno ulaganje koja se ne oduzimaju od regulatornog kapitala	
1.1.1.20	(-) Odložena poreska imovina koja se može odbiti i koja zavisi od buduće profitabilnosti i proizlazi iz privremenih razlika	
1.1.1.21	(-) Instrumenti redovnog osnovnog kapitala subjekata finansijskog sektora ako kreditna institucija u tim subjektima <u>ima značajno ulaganje</u>	
1.1.1.21.1	napomena: <u>ukupan iznos ulaganja</u> u instrumente redovnog osnovnog kapitala subjekata finansijskog sektora ako kreditna institucija u tim subjektima <u>ima značajno ulaganje</u>	
1.1.1.21.2	napomena: od čega iznos direktnih ulaganja	
1.1.1.21.3	napomena: od čega iznos indirektnih ulaganja	
1.1.1.21.4	napomena: od čega iznos sintetičkih ulaganja	
1.1.1.21.5	napomena: prag za ulaganja u instrumente redovnog osnovnog kapitala subjekata finansijskog sektora u kojima kreditna institucija ima značajno ulaganje koja se ne oduzimaju (iznos od 10% redovnog osnovnog kapitala)	
1.1.1.21.6	napomena: prag za ulaganja u instrumente redovnog osnovnog kapitala subjekata finansijskog sektora u kojima kreditna institucija ima značajno ulaganje koja se ne oduzimaju (iznos od 17,65% redovnog osnovnog kapitala)	
1.1.1.22	(-) Iznos koji prelazi prag od 17,65%	
1.1.1.23	(-) Iznos nedostajućeg pokrića nekvalitetnih izloženosti ispravkama vrijednosti za bilansne stavke i rezervisanjima za vanbilansne stavke	0
1.1.1.24	(-) Pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke klasifikovane kao dobra aktiva	883
1.1.1.25	(-) Pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke klasifikovane kao nekvalitetne izloženosti na koje se ne primjenjuje odbitna stavka od redovnog osnovnog kapitala iz člana 18 tačka 13 Odluke o adekvatnosti kapitala kreditnih institucija (nastale prije početka primjene te odluke)	70
1.1.1.26	(-) Iznos odbitka minimalne vrijednosti obaveze	
1.1.1.27	(-) Iznos prekoračenja limita ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva, utvrđenog posebnim propisom Centralne banke	0
1.1.1.28	(-) Dodatni odbici od redovnog osnovnog kapitala u skladu sa članom 2 Odluke o adekvatnosti kapitala kreditnih institucija	
1.1.1.29	Prelazna usklađivanja za instrumente redovnog osnovnog kapitala koji se nastavljaju priznavati shodno članu 504 Odluke o adekvatnosti kapitala kreditnih institucija	
1.1.1.30	Ostali elementi ili odbici od redovnog osnovnog kapitala	0
1.1.2	DODATNI OSNOVNI KAPITAL (AT1)	0
1.1.2.1	Instrumenti kapitala koji se priznaju kao dodatni osnovni kapital	0
1.1.2.1.1	plaćeni instrumenti kapitala	
1.1.2.1.2*	napomena: instrumenti kapitala koji se ne priznaju	
1.1.2.1.3	emisiona premija (premija na akcije)	

Red. br.	OPIS POZICIJE	IZNOS
1.1.2.1.4	(-) sopstveni instrumenti dodatnog osnovnog kapitala	0
1.1.2.1.4.1	(-) direktna ulaganja u instrumente dodatnog osnovnog kapitala	
1.1.2.1.4.2	(-) indirektna ulaganja u instrumente dodatnog osnovnog kapitala	
1.1.2.1.4.3	(-) sintetička ulaganja u instrumente dodatnog osnovnog kapitala	
1.1.2.1.5	(-) stvarne ili potencijalne obaveze kupovine sopstvenih instrumenata dodatnog osnovnog kapitala	
1.1.2.2	(-) Recipročna međusobna ulaganja u dodatni osnovni kapital	
1.1.2.3	(-) Instrumenti dodatnog osnovnog kapitala subjekata finansijskog sektora ako kreditna institucija u tim subjektima <u>nema značajno ulaganje</u>	
1.1.2.3.1	napomena: <u>ukupan iznos ulaganja</u> u instrumente dodatnog osnovnog kapitala subjekata finansijskog sektora ako kreditna institucija u tim subjektima <u>nema značajno ulaganje</u>	
1.1.2.3.2	napomena: od čega iznos direktnih ulaganja	
1.1.2.3.3	napomena: od čega iznos indirektnih ulaganja	
1.1.2.3.4	napomena: od čega iznos sintetičkih ulaganja	
1.1.2.4	(-) Instrumenti dodatnog osnovnog kapitala subjekata finansijskog sektora ako kreditna institucija u tim subjektima <u>ima značajno ulaganje</u>	
1.1.2.4.1	napomena: <u>ukupan iznos ulaganja</u> u instrumente dodatnog osnovnog kapitala subjekata finansijskog sektora ako kreditna institucija u tim subjektima <u>ima značajno ulaganje</u>	
1.1.2.4.2	napomena: od čega iznos direktnih ulaganja	
1.1.2.4.3	napomena: od čega iznos indirektnih ulaganja	
1.1.2.4.4	napomena: od čega iznos sintetičkih ulaganja	
1.1.2.5	(-) Odbitak od stavki dopunskog kapitala koji prelazi dopunski kapital	0
1.1.2.6	Odbitak od stavki dodatnog osnovnog kapitala koji prelazi dodatni osnovni kapital (odbijen u redovnom osnovnom kapitalu)	0
1.1.2.7	(-) Dodatni odbici od dodatnog osnovnog kapitala u skladu sa članom 2 Odluke	
1.1.2.8	Prelazna usklađivanja za instrumente dodatnog osnovnog kapitala koji se nastavljaju priznavati shodno članu 504 Odluke o adekvatnosti kapitala kreditnih institucija	
1.1.2.9	Ostali elementi ili odbici od dodatnog osnovnog kapitala	
1.2	DOPUNSKI KAPITAL (Tier 2)	0
1.2.1	Instrumenti kapitala koji se priznaju kao dopunski kapital	0
1.2.1.1	plaćeni instrumenti kapitala	
1.2.1.2*	napomena: instrumenti kapitala koji nisu priznati	
1.2.1.3	emisiona premija (premija na akcije)	
1.2.1.4	(-) sopstveni instrumenti dopunskog kapitala	0
1.2.1.4.1	(-) direktna ulaganja u instrumente dopunskog kapitala	
1.2.1.4.2	(-) indirektna ulaganja u instrumente dopunskog kapitala	
1.2.1.4.3	(-) sintetička ulaganja u instrumente dopunskog kapitala	
1.2.1.5	(-) stvarne ili potencijalne obaveze kupovine sopstvenih instrumenata dopunskog kapitala	
1.2.2	Opšte ispravke vrijednosti za kreditni rizik u skladu sa standardovanim pristupom	
1.2.3	(-) Recipročna međusobna ulaganja u dopunski kapital	
1.2.4	(-) Instrumenti dopunskog kapitala subjekata finansijskog sektora ako kreditna institucija <u>nema značajno ulaganje</u>	
1.2.4.1	napomena: <u>ukupan iznos ulaganja</u> u instrumente dopunskog kapitala subjekata finansijskog sektora ako kreditna institucija u tim subjektima <u>nema značajno ulaganje</u>	
1.2.4.2	napomena: od čega iznos direktnih ulaganja	
1.2.4.3	napomena: od čega iznos indirektnih ulaganja	
1.2.4.4	napomena: od čega iznos sintetičkih ulaganja	

Red. br.	OPIS POZICIJE	IZNOS
1.2.5	(-) Instrumenti dopunskog kapitala subjekata finansijskog sektora ako kreditna institucija ima značajno ulaganje	
1.2.5.1	napomena: <u>ukupan iznos ulaganja</u> u instrumente dopunskog kapitala subjekata finansijskog sektora ako kreditna institucija u tim subjektima <u>ima značajno ulaganje</u>	
1.2.5.2	napomena: od čega iznos direktnih ulaganja	
1.2.5.3	napomena: od čega iznos indirektnih ulaganja	
1.2.5.4	napomena: od čega iznos sintetičkih ulaganja	
1.2.6	Odbitak od stavki dopunskog kapitala koji prelazi dopunski kapital (odbijen u dodatnom osnovnom kapitalu)	0
1.2.7	(-) Dodatni odbici od dopunskog kapitala u skladu sa članom 2 Odluke	
1.2.8	Prelazna usklađivanja za instrumente dopunskog kapitala koji se nastavljaju priznavati shodno članu 504 Odluke o adekvatnosti kapitala kreditnih institucija	
1.2.9	Ostali elementi ili odbici od dopunskog kapitala	

Na dan 31. decembra 2023. godine akcijski kapital Banke čini 23.600 običnih akcija (31. decembra 2022: 23.600 običnih akcija) pojedinačne nominalne vrijednosti od 1 hiljadu EUR. Sve emitovane akcije su u potpunosti plaćene. Ukupan upisani kapital na dan 31. decembra 2023. godine iznosi EUR 23.600 hiljada. Na dan 31. decembra 2023. godine 100% akcionar Banke je TURKIYE CUMHURİYETİ „ZIRAAT BANKASI ANONİM ŞİRKETİ“

- Banka u portfoliju nema sekjuritizovane imovine, kao ni odbitke po osnovu zaštite novčanih tokova i promjene vrijednosti sopstvenih obaveza.
- Usklađivanja redovnog osnovnog kapitala zbog prudencijalnih filtera iznose EUR 3 i odnosi se nadodatna usklađivanja (AVA) tj. na pozicije hartija od vrijednosti Banke koje se mjere po fer vrijednosti. Izračunavanje ukupnih AVA za prilagođavanje fer vrijednosti opreznog (prudencijalnoj) vrijednosti Banka utvrđuje korišćenjem pojednostavljenog pristupa kao 0,1% zbira apsolutnih vrijednosti aktive i obaveza mjerenih po fer vrijednosti.
- Ostale odbitne stavke od redovnog osnovnog kapitala čine:
 1. Gubitak iz prethodnih perioda u iznosu od 6.484 EUR
 2. Dobici ili gubici nastali ponovnim vrednovanjem instrumenata raspoloživih za prodaju utvrđenih u skladu sa MSFI 9 u iznosu od 342 EUR
 3. Nematerijalna imovinu u iznosu od EUR 207,
 4. Pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke klasifikovane kao dobra aktiva u iznosu od EUR 883 i pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke klasifikovane kao nekvalitetne izloženosti na koje se ne primjenjuje odbitna stavka od redovnog osnovnog kapitala iz člana 18 tačka 13 Odluke o adekvatnosti kapitala kreditnih institucija (nastale prije početka primjene te odluke) u iznosu od EUR 70.
- Banka u strukturi kapitala nema ima dodatni osnovni kapital (AT1);
- Banka nema stavki dopunskog kapitala;
- Banka nema ulaganja u instrumente dopunskog kapitala subjekata finansijskog sektora;
- Banka nema ulaganja u kategorije specijalizovanog finansiranja, kao ni izloženosti po osnovu vlasničkih ulaganja.

4. Podaci o kapitalnim zahtjevima i iznosi rizikom ponderisanih izloženosti

a. Rezime pristupa Banke procjeni adekvatnosti internog kapitala

Postupak procjene adekvatnosti internog kapitala (ICAAP) baziran je na ispunjavanju zahtjeva CBCG, navedenih u Odluci o procjeni adekvatnosti internog kapitala kreditne institucije („Sl. list Crne Gore“ br. 127/20).

ICAAP predstavlja postupak procjene adekvatnosti internog kapitala, uzimajući u obzir rizični profil Banke, upravljanje rizicima i tehnike koje Banka koristi za ublažavanje rizika.

Banka uspostavlja jasno definisan, adekvatan, efikasan i sveobuhvatan proces za procjenu adekvatnosti internog kapitala tako da obuhvati sve njegove faze: identifikovanje rizika, mjerenje ili procjenu pojedinog rizika i određivanje pripadajućih iznosa internih kapitalnih zahtjeva za utvrđivanje ukupnog internog kapitala i upoređivanje potrebnog regulatornog i potrebnog internog kapitala. Prema tome, ICAAP proces je definisan sljedećim koracima:

1. Identifikovanje i definisanje rizika i utvrđivanje značajnih rizika;
2. Definisanje raspoloživog internog kapitala;
3. Izračunavanje internih kapitalnih zahtjeva za pojedinačne rizike i testiranje otpornosti na stres (sa obrnutim stres testiranjem);
4. Određivanje ukupnih internih kapitalnih zahtjeva;
5. Poređenje regulatornog i internog kapitalnog zahtjeva.

Metodologiju, pretpostavke i postupak razvoja i procjenu adekvatnosti internog kapitala i stres testove izrađuje, ažurira i unapređuje Sektor upravljanja rizicima, odobrava Upravni odbor, a nezavisnu procjenu procesa interne procjene vrši interna revizija.

Proces utvrđivanja značajnih rizika počinje identifikovanjem liste svih rizika kojima je Banka izložena ili može biti izložena u budućnosti, odnosno Popisa rizika.

Postupak utvrđivanja značajnih rizika u Banci uspostavljen je tako da sa jedne strane poštuje princip objektivnosti kroz automatsku procjenu značajnosti rizika, koji se dopunjava ekspertskim mišljenjem zasnovanim na poznavanju specifičnosti poslovanja Banke, poslovne strategije i ciljeva, a koje uzima u obzir i očekivano kretanje eksternih i internih faktora koji mogu uticati na izloženost Banke određenim rizicima u budućnosti (forward-looking).

Postupak utvrđivanja značajnih rizika se sprovodi kroz četiri koraka:

- Izdvajanje Stub I rizika kao značajnih (ukoliko je Banka izložena tim rizicima);
- Procjena značajnih rizika na osnovu automatske procjene (na osnovu indikatora);
- Procjena značajnih rizika na osnovu ekspertске procjene i određivanje nivoa značajnosti rizika; i
- Izrada i usvajanje Godišnje procjene značajnosti rizika.

Banka sljedeće rizike ocjenjuje kao materijalno značajne i za njih obračunava potreban interni kapital.

Kreditni rizik - Zahtjevi za kapitalom iz prvog stuba (Zahtjev za kapitalom je izračunat množenjem RWA sa 8% što je minimalan regulatorni zahtjev za kapitalom). Isti se dopunjuju za rizike povezane sa kreditnim rizikom, koji nisu obuhvaćeni u I stubu, čime Banka nastoji da izbjegne potcijenjenost kreditnog rizika. Na zahtjev za kapitalom iz stuba I, dodati su dodatni zahtjevi za rezidualni rizik, rizik zemlje i rizik koncentracije. Internu procjenu zahtjeva za kapitalom za rezidualni rizik, Banka ocjenjuje

prije svega kroz reklasifikaciju izloženosti pokrivenih nekretninama i promjenu pondera za rizikom ponderisane izloženosti usljed pada vrijednosti nekretnina, kao i kroz efekat pada vrijednosti nekretnina na očekivane kreditne gubitke.

Rizik koncentracije - Banka obračunava interne kapitalne zahtjeve za rizik koncentracije posebno za (a) izloženosti prema jednom klijentu ili grupi klijenata – individualna izloženost, (b) sektorskom riziku. Ukupan interni kapitalni zahtjev za rizik koncentracije predstavlja zbir kapitalnih zahtjeva za obje koncentracije.

Tržišni rizik (devizni rizik) - Internu procjenu zahtjeva za kapitalom za devizni rizik Banka je utvrdila sagledavajući efekte promjena deviznih kurseva za USD valutu, korišćenjem Monte Carlo simulacije i sa nivoom povjerenja od 95%.

Kamatni rizik iz pozicija kojima se ne trguje - U cilju interne procjene adekvatnosti kapitala, Banka primjenjuje metod osjetljivosti „EVE“ na promjenu kamatnih stopa. Šok scenariji određeni su na osnovu preporuka Bazelskog komiteta za superviziju banaka („BCBS“) i „EBA“ smernica za „IRRBB“ (za EUR). Takođe, za potrebe obračuna „EVE“ metrike, a u skladu sa preporukama Bazelskog komiteta za superviziju banaka i „EBA“ smernicama, razvijeno je 6 scenarija krive prinosa za diskontovanje novčanih tokova: Scenario 1 – „Parallel shock up“. Podrazumjeva pomjeranje i kratkoročnih i dugoročnih kamatnih stopa (cijele „yield“ krive) na gore za 200 bps.

Scenario 2 – „Parallel shock down“. Podrazumjeva pomjeranje i kratkoročnih i dugoročnih kamatnih stopa (cijele „yield“ krive) na dolje za 200 bps.

Scenario 3 – „Steeper shock“. Podrazumjeva opadanje kratkoročnih za 250 bps i rast dugoročnih kamatnih stopa za 100 bps.

Scenario 4 – „Flattener shock“. Podrazumjeva rast kratkoročnih za 250 bps i opadanje dugoročnih kamatnih stopa za 100 bps.

Scenario 5 – „Short rates shock up“. Podrazumjeva rast samo kratkoročnih kamatnih stopa za 250 bps.

Scenario 6 – „Short rates shock down“. Podrazumjeva pad samo kratkoročnih kamatnih stopa za 250 pbs.

Operativni rizik – Za potrebe interne procjene zahtjeva za kapitalom za operativni rizik Banka primjenjuje takozvani „Standardized measurement approach“ (SMA) prilagođen na veličinu i procese Banke.

Rizik likvidnosti- Ukupni zahtjev za kapitalom za rizik likvidnosti utvrđuje se kao trošak sredstava za prevazilaženje nedostataka likvidnih sredstava.

Ostali rizici (Strateški rizik, rizik prekomjernog finansijskog leveridža i rizik poslovnog i makroekonomskog okruženja) – Na ove rizike Banka izdvaja 5% od ukupno izdvojenog kapitala za rizike iz Stuba 1.

b. Iznos dodatnih kapitalnih zahtjeva na osnovu postupka supervizorske provjere iz člana 279 stav 1 tačka 1 Zakona i njegov sastav u pogledu instrumenata redovnog osnovnog kapitala, dodatnog osnovnog kapitala i dopunskog kapitala

Na dan 31.12.2023. godine Banka nema dodatnih kapitalnih zahtjeva na osnovu postupka supervizorske provjere iz člana 279 stav 1 tačka 1 Zakona.

c.

MINIMALNI KAPITALNI ZAHTJEVI I PROCJENA INTERNIH KAPITALNIH ZAHTJEVA			
Rizik	PRVISTUB (Odlukao adekv. kapitala)	DRUGI STUB (ICAAP)	
	Minim. kapitaln i zahtjevi	Metodologija procjene internih kapitalnih zahtjeva	Interni kapitalni zahtjevi
1. Kreditni rizik			
Rizik druge ugovorne strane ili osnovnikreditni rizik	4.292		4.292
Valutno indukovani kreditni rizik			
Kamatno indukovani kreditni rizik			86
Rizik koncentracije			429
Kreditni rizik zemlje			0
Rizik prilagođavanja kreditnomvrednovanju			
Rezidualni rizik			32
2. Tržišni rizik			66
3. Kamatni rizik iz pozicija kojima se netrguje			745
4. Operativni rizik	373		442
5. Dodatni iznos izloženosti riziku zbog fiksnih opštih troškova	8		8
6. Ostali rizici značajni za KI			313
a) Strateški rizik			
b) Reputacioni rizik			
c) Poslovni rizik			
7. Rizik nedostatka modela			
8. Rizik likvidnosti (rizik izvorafinansiranja)			159
9. Nedostaci internog upravljanja nanivou KI			
10. Uticaj eksternih činilaca i rezultatitestiranja otpornosti na stres			
11. Rezultati diversifikacije (-)			
a) u okviru rizika			
b) između rizika			
12. UKUPNI REGULATORNI/INTERNI KAPITALNI ZAHTJEVI			6.571

Rezultati postupka procjene adekvatnosti pokazuju da potrebni interni kapital Banke iznosi EUR 6.571 hiljada (Stub 2 zahtjevi bez bafera), tako da Banka ima dovoljno kapitala da podrži rizični profil Banke.

d. Ukupan iznos rizikom ponderisanih izloženosti i odgovarajući ukupni kapitalni zahtjev

Tabela 1: Ukupan iznos izloženosti riziku

red. br.	OPIS POZICIJE	Iznos
1.	UKUPAN IZNOS IZLOŽENOSTI RIZIKU	58.314
1.1.	IZNOSI RIZIKOM PONDERISANOJ IZLOŽENOSTI KREDITNOM RIZIKU, KREDITNOM RIZIKU DRUGE UGOVORNE STRANE I SLOBODNE ISPORUKE	53.646
1.2.	UKUPAN IZNOS IZLOŽENOSTI RIZIKU PORAVNANJA	0
1.3.	UKUPAN IZNOS IZLOŽENOSTI POZIČIJSKOM, DEVIZNOM I ROBNOM RIZIKU	0
1.4.	UKUPAN IZNOS IZLOŽENOSTI OPERATIVNOM RIZIKU	4.668
1.5.	UKUPAN IZNOS IZLOŽENOSTI RIZIKU ZA PRILAGOĐAVANJE KREDITNOM VREDNOVANJU (CVA)	0
1.6.	UKUPAN IZNOS IZLOŽENOSTI POVEZAN S VELIKIM IZLOŽENOSTIMA KOJE PROIZLAZE IZ STAVKI U KNJIZI TRGOVANJA	0
1.7.	OSTALI IZNOSI IZLOŽENOSTI	0

U skladu sa odredbama Odluke o adekvatnosti kapitala kreditnih institucija, kapitalne zahtjeve za pokriće kreditnih rizika, Banka računa korišćenjem standardizovanog pristupa, dok se kapitalni zahtjev za operativni rizik računa korišćenjem jednostavnog pristupa.

Tabela 2: Izvještaj o rizikom ponderisanoj izloženosti kreditnom riziku, kreditnom riziku druge ugovorne strane i slobodne isporuke korišćenjem standardizovanog pristupa

RED. BR.	OPIS POZICIJE	BRUTO IZLOŽENOST	(-) ISPRAVKE VRIJEDNOSTI / REZERVACIJE / AVA / NEDOSTAJUĆE POKRIĆE NI ISPRAVKAMA	IZLOŽENOST UMANJENA ZA ISPRAVKE VRIJEDNOSTI / REZERVACIJE	IZLOŽENOST NAKON PRIMJENE TEHNIKA UBLAŽAVANJA KREDITNOG RIZIKA	IZNOS RIZIKOM PONDERISANIH IZLOŽENOSTI PRIJE PRIMJENE DODATNIH PONDERA	IZNOS RIZIKOM PONDERISANE IZLOŽENOSTI NAKON PRIMJENE DODATNOG PONDERA ZA SME I ZA INFRASTRUKTURNE PROJEKTE
1.	izloženosti prema centralnim vladama i centralnim bankama	36.671	87	36.584	36.584	4.726	4.726
2.	izloženosti prema jedinicama regionalne ili lokalne samouprave	266	3	263	263	53	53
3.	izloženosti prema subjektima javnog sektora	0	0	0	0	0	0
4.	izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	0	0	0	0	0	0
5.	izloženosti prema međunarodnim organizacijama	0	0	0	0	0	0
6.	izloženosti prema institucijama	0	0	0	0	0	0
7.	izloženosti prema privrednim društvima (<i>corporate</i>)	33.408	3.866	29.542	29.542	29.542	28.167
8.	izloženosti prema <i>retail-u</i>	2.847	202	2.645	2.512	1.884	1.526
9.	izloženosti obezbijedene stambenim nepokretnostima	1.894	10	1.884	1.884	659	659
10.	izloženosti obezbijedene poslovnim nepokretnostima	1.442	100	1.342	1.342	828	643
11.	izloženosti sa statusom neizmirenja obaveza	3.573	3.259	314	314	314	314
12.	visokorizične izloženosti	4.897	343	4.554	4.554	6.831	6.831
13.	izloženosti prema institucijama i privrednim društvima koje imaju kratkoročnu kreditnu procjenu	0	0	0	0	0	0

RED. BR.	OPIS POZICIJE	BRUTO IZLOŽENOST	(-) ISPRAVKE VRIJEDNOSTI / REZERVACIJE / AVA / NEDOSTAJUĆE POKRIĆE NI ISPRAVKAMA	IZLOŽENOST UMANJENA ZA ISPRAVKE VRIJEDNOSTI / REZERVACIJE	IZLOŽENOST NAKON PRIMJENE TEHNIKA UBLAŽAVANJA KREDITNOG RIZIKA	IZNOS RIZIKOM PONDERISANIH IZLOŽENOSTI PRIJE PRIMJENE DODATNIH PONDERA	IZNOS RIZIKOM PONDERISANE IZLOŽENOSTI NAKON PRIMJENE DODATNOG PONDERA ZA SME I ZA INFRASTRUKTURNE PROJEKTE
14.	izloženosti u obliku udjela ili akcija u subjekte zajedničkog ulaganja (CIU)			0	0	0	0
15.	vlasnička ulaganja			0	0	0	0
16.	ostale stavke aktive	2.503	0	2.503	2.503	2.503	2.503
I	UKUPNE BILANSNE IZLOŽENOSTI	83.928	4.611	79.317	79.184	47.026	45.108
1.	izloženosti prema centralnim vladama i centralnim bankama	0	0	0	0	0	0
2.	izloženosti prema jedinicama regionalne ili lokalne samouprave	0	0	0	0	0	0
3.	izloženosti prema subjektima javnog sektora	0	0	0	0	0	0
4.	izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	0	0	0	0	0	0
5.	izloženosti prema međunarodnim organizacijama	0	0	0	0	0	0
6.	izloženosti prema institucijama	0	0	0	0	0	0
7.	izloženosti prema privrednim društvima (<i>corporate</i>)	3.870	35	3.835	3.835	2.274	2.274
8.	izloženosti prema <i>retail-u</i>	4.550	82	4.468	4.231	1.947	1.947
9.	izloženosti obezbijedene stambenim nepokretnostima	0	0	0	0	0	0
10.	izloženosti obezbijedene poslovnim nepokretnostima	0	0	0	0	0	0
11.	izloženosti sa statusom neizmirenja obaveza	0	0	0	0	0	0
12.	visokorizične izloženosti	0	0	0	0	0	0
13.	izloženosti prema institucijama i privrednim društvima koje imaju kratkoročnu kreditnu procjenu	0	0	0	0	0	0
14.	izloženosti u obliku udjela ili akcija u subjekte zajedničkog ulaganja (CIU)			0	0	0	0
15.	ostale stavke aktive	0	0	0	0	0	0
II	UKUPNE VANBILANSNE IZLOŽENOSTI	8.420	117	8.303	8.066	4.221	4.221
III	IZLOŽENOSTI / TRANSAKCIJE KOJE PODLIJEŽU KREDITNOM RIZIKU DRUGE UGOVORNE STRANE	0	0	0	0	0	0
IV	UKUPNE IZLOŽENOSTI	92.348	4.728	87.620	87.250	51.247	49.329

e. Bilansne i vanbilansne izloženosti, iznosi rizikom ponderisanih izloženosti i povezani očekivani gubici za svaku kategoriju specijalizovanog finansiranja

Nije primjenjivo.

- f. Vrijednost izloženosti i iznos rizikom ponderisanih izloženosti instrumenata regulatornog kapitala koji se drže u bilo kojem društvu za osiguranje, društvu za reosiguranje ili holdingu osiguravača koje kreditna institucija ne umanjuje od svog regulatornog kapitala pri izračunavanju kapitalnih zahtjeva na pojedinačnoj i konsolidovanoj osnovi u skladu sa članom 39 Odluke o adekvatnosti kapitala**

Nije primjenjivo.

- g. Dodatn kapitalni zahtjevi i stopa adekvatnosti kapitala finansijskog konglomerata izračunata u skladu sa propisima kojima se uređuju finansijski konglomerati, razlike u iznosima rizikom ponderisanih izloženosti iz tekućeg perioda objave u poređenju sa periodom objavljivanja koje mu neposredno prethodi, koje proizilaze iz primjene internih modela, uključujući opis ključnih razloga tih razlika (ako je primjenljivo)**

Nije primjenjivo.

5. Kreditni rizik druge ugovorne strane

Banka ne posjeduje izloženosti derivata prema drugim ugovornim stranama (repo transakcija, transakcija pozajmljivanja hartija od vrijednosti ili robe drugoj ugovornoj strani ili od druge ugovorne strane, transakcije sa dugim rokom poravnanja i transakcija kreditiranja na marži), pa samim tim nije izložena kreditnom riziku druge ugovorne strane CCR (da druga ugovorna strana u transakciji može da dođe u status neispunjavanja obaveza prije konačnog poravnanja novčanih tokova transakcije).

Banka će u slučaju izloženosti riziku druge ugovorne strane, za njegovo mjerenje za potrebe obračuna kapitala u okviru Stuba 2 po pravilu primjeniti pristup iz Stuba 1. Banka nema Politike u vezi sa opštim i specifičnim rizicima iz čl.327 OAK.

Izloženost riziku druge ugovorne strane po osnovu izloženosti prema: korespondentskim bankama i komercijalnim kreditnim institucijama i emitentu (izdavaocu) dužničkih HOV koji mogu da budu: vlade, centralne banke, međunarodne i multilateralne organizacije, finansijske institucije, privredna društva i dr. prati se u okviru kreditnog rizika (standardizovani pristup).

6. Kontraciklični bafer kapitala

Na dan 31.12.2023. godine kontraciklični bafer kapitala (specifična stopa) iznosi 0%.

7. Kreditni rizik i rizik razvodnjavanja

- a. Oblast primjene i definicije pojmova „dospio” i „umanjen” koje koristi za računovodstvene potrebe i moguće razlike između definicija za pojmove „dospio” i „status neispunjavanja obaveza” za računovodstvene i regulatorne potrebe;**

Dospjela nenaplaćena potraživanja su sva potraživanja koja nisu naplaćena o roku dospjeća, bez obzira koliko je prošlo od tog roka.

U skladu sa regulativom Centralne banke Crne Gore pod nekvalitetnom aktivom podrazumijeva se sva bilansna i vanbilansna aktiva klasifikovana u C, D i E kategorijama.

b. Opis pristupa i metoda koje Banka koristi radi utvrđivanje specifičnih i opštih ispravki vrijednosti za kreditni rizik

Centralna banka Crne Gore je donijela Odluku o minimalnim standardima za upravljanje rizicima u kreditnim institucijama („Sl. List CG“ br. 134/21) se primjenjuje od 01. januara 2022. godine.

U skladu sa navedenom Odlukom Banka je uspostavila metodologiju za procjenu umanjenja vrijednosti bilansne aktive i vjerovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama.

Banka dosljedno primjenjuje ovu metodologiju, pregleda je najmanje jednom godišnje i po potrebi, na osnovu rezultata pregleda, prilagođava pretpostavke na kojima se temelji metodologija.

Novi Međunarodni standard finansijskog izvještavanja MSFI 9 koji je stupio na snagu od 01.01.2018. zasnovan je na modelu očekivanih kreditnih gubi/taka (ECL – „Expected Credit Loss“) i zamijenio model nastalih gubitaka u skladu sa IAS 39.

Predmet obezvrjeđenja u skladu sa MSFI 9 su sledeće izloženosti:

1. Bilansne izloženosti:
 - svi tipovi kredita aktivirane garancije i sindicirani krediti;
 - faktoring i forfeting aranžmani;
 - dospjela kamata naknada i ostala bilansna potraživanja;
 - depoziti kod banaka i ostalih finansijskih institucija;
 - hartije od vrijednosti u portfoliu koje se vrednuju po amortizovanom trošku;
 - ostala potraživanja.
2. Vanbilansne izloženosti:
 - izdate garancije;
 - izdate kreditne linije (overdraft);
 - akreditivi;
 - ostalo.

Obezvrjeđenja za individualno ili za kolektivno ocijenjena finansijska sredstva moraju biti procijenjena za sve gore navedene izloženosti saglasno MSFI 9. Prilikom primjene ECL modela, Banka priznaje očekivani gubitak na svaki izvještajni datum kako bi reflektovala promjene u kreditnom riziku datog finansijskog sredstva i pri tome uzima u obzir i informacije o budućim događajima.

Očekivani gubitak se definiše kao razlika između tokova gotovine koji Banci pripadaju prema ugovornim uslovima finansijskog instrumenta i tokova gotovine koje Banka očekuje da će primiti (uzimajući u obzir vjerovatnoću nastanka statusa neizmirenja i očekivanu naplatu po tom osnovu).

Generalni pristup Banke za obračun očekivanih gubitaka za cio period trajanja finansijskog instrumenta pravi razliku između:

- Očekivanih gubitaka u periodu od 12 mjeseci („Stage 1“) koji se primjenjuje za finansijska sredstva (od inicijalnog priznavanja) sve dok ne postoji značajno pogoršanje kreditnog rizika;
- Očekivanih gubitaka u cjelokupnom životnom vijeku finansijskog sredstva („Stage 2“ i „Stage 3“) koji se primjenjuje kada je došlo do značajnog porasta kreditnog rizika, odnosno statusa neizvršenja („default“ tj. „non-performing“).

Stage 2 i 3 se razlikuju u tome kako se priznaje prihod od kamate. U Stage-u 2 prihod od kamate je obračunat na bruto knjigovodstvenu vrijednost. U Stage-u 3 prihod od kamate je obračunat na neto knjigovodstvenu vrijednost.

Na svaki datum izvještavanja vrši se procjena da li je bilo značajnog porasta kreditnog rizika od inicijalnog priznavanja ili nastupanje statusa neizvršenja kako bi se procijenio iznos obezvrjeđenja (ECL za 12 mjeseci ili za cjelokupni vijek trajanja sredstva) i iznos osnove za priznavanje prihoda od kamata (bruto knjigovodstvena vrijednost ili neto knjigovodstvena vrijednost).

Prema metodologiji Banka vrši segmentaciju finansijskih instrumenata na 3 načina:

1. Portfolio – Podjela po osnovu tipa klijenta, vrste proizvoda i grupa dana docnije („bucket“);
2. Stage – Podjela na jedan od tri „stage-a“;
3. Metod procjene –Obezvrjeđenje je procijenjeno na individualnoj ili kolektivnoj osnovi.

Segmentacija finansijskih instrumenata koji prikazuju zajedničke karakteristike kreditnog rizika se obavlja po slijedećim kriterijumima:

- Tip klijenta (pravna lica, fizička lica, države i banke)
- Vrsta proizvoda (obzirom na činjenicu da Banka nema dovoljno dugu istoriju poslovanja ne vrši se segmentacija po vrsti proizvoda prilikom procjene iznosa obezvrjeđenja). Segmentacija se vrši samo na pravna i fizička lica.
- Bucket (vremenska kategorija koja svrstava potraživanja u 8 kategorija na osnovu dana kašnjenja).

Segmentacija finansijskih instrumenata je predmet redovnog periodičnog razmatranja i može biti predmet ažuriranja naročito u dugom roku kako se postojeći portfolio po vrstama proizvoda bude povećavao i Banka bude uvodila nove vrste proizvoda.

Kako je definisano u metodologiji, prilikom određivanja novčanih tokova koje Banka očekuje da će primiti koristi se pristup marginalnih gubitaka, pri čemu se ukupan očekivani gubitak računa kao zbir marginalnih gubitaka koji se pojavljuju u određenim vremenskim tačkama u toku životnog vijeka finansijskog sredstva.

Procjena vjerovatnoće neizvršenja (eng. „PD“) je procjena dobijena na bazi statističkih modela koji posmatraju istorijske tranzicije plasmana i klijenata iz „performing“ statusa u „non-performing“ tj. status neizvršenja. Izvođenjem projekcija iz istorijskih podataka i njihovim prilagođavanjem za očekivane makroekonomske uticaje u određenim trenucima u vremenu (eng. „Forward looking (FL)“, Banka vrši procjenu vjerovatnoće neizvršenja (PD) za finansijska sredstva.

Banka trenutno nije u mogućnosti da procijeni sopstvene PD faktore iz razloga nedostatka istorijskih podataka. Stoga, za potrebe obračuna PD faktora koristi dostupne podatke o mjesečnim tranzicijama između klasifikacionih kategorija za bankarsko tržište Crne Gore definisanih u Odluci o minimalnim standardima za upravljanje rizicima u kreditnim institucijama („Sl. List CG“ Br.134/21) i u Odluci o kriterijumima i načinu klasifikacije aktive i obračunavanju rezervacija za potencijalne kreditne gubitke kreditne institucije) gdje su A, B1 i B2 „performing“ rejtinzi, a C1, C2, D i E „non performing“ rejtinzi.

Izloženost u trenutku neizvršenja obaveza (eng. „Exposure at default – EAD“) je procjena iznosa izloženosti, uključujući otplate glavnice i kamate i očekivana povlačenja iz okvira i garancije. EAD je bruto knjigovodstvena vrijednost u trenutku diskontovana na sadašnju vrijednost na datum izvještavanja koristeći efektivnu kamatnu stopu kod neobezbijeđenih izloženosti. Za izloženosti koje su obezbijedene, vrši se obračun neto iznosa EAD koji predstavlja umanjenje za očekivane naplate iz sredstava obezbijedjenja diskontovano na sadašnju vrijednost na datum izvještavanja korišćenjem efektivne kamatne stope. Tokom procjene iznosa vanbilansne izloženosti Banka koristi faktor kreditne konverzije (CCF) u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala u bankama Centralne banke Crne Gore (CBCG).

Gubitak u trenutku neizvršenja obaveza (eng. „LGD“) je procjena ekonomskog gubitka pod uslovom neizvršenja obaveza. Naime, u svojoj procjeni kreditnih gubitaka odmjerenih u skladu sa metodologijom, Banka procjenjuje očekivane novčane tokove nakon nastanka statusa neizvršenja obaveza na bazi iskustva, ne uzimajući u obzir

očekivane naplate iz kolaterala. Banka trenutno nije u mogućnosti da procijeni sopstvene LGD faktore iz razloga nedostatka istorijskih podataka i primjenjuje stopu LGD od 45% za izloženosti u kašnjenju do 180 dana (60% za izloženosti u kašnjenju do 270 dan, 80% za izloženosti u kašnjenju do 360 DPD, odnosno 100% za izloženosti u kašnjenju preko 360 dana).

Na datum izvještavanja vrši se procjena da li je došlo do značajnog porasta kreditnog rizika u odnosu na datum inicijalnog priznanja, odnosno da li je nastupio status neizmirenja („default“, „non performing“) kako bi se odredio primjenjiv obračun rezervisanja (ECL za 12 mjeseci ili za cjelokupni vijek trajanja sredstva).

Finansijska sredstva se svrstavaju u Stage 1, ukoliko uslovi za Stage 2 ili Stage 3 nisu ispunjeni.

Značajan porast kreditnog rizika (eng. „SICR – Significant Increase in Credit Risk“) uključuje utvrđivanje kvantitativnih (docnja preko 30 dana) i kvalitativnih kriterijuma kako bi utvrdila da li je kreditni rizik finansijskog sredstva značajno povećan u odnosu na početno priznavanje čime bi se ono klasifikovalo u „stage 2“. Status neizvršenja (eng. „default“, „non-performing“) predstavlja pogoršanje do tačke kada nastaju kreditni gubici, odnosno ukoliko se ne očekuje da će klijent ispuniti ugovorene obaveze bez uzimanja u obzir naplatu iz sredstava obezbijedenja ili garancija i/ili klijent je u docnji više od 90 dana.

Informacije o budućim događajima (eng. „Forward Looking, FL“) Banka uključuje prilikom prilagođavanja PD-a za određene makroekonomske varijable kroz izračunati korektivni faktor (k) koji se određuje stavljanjem u odnos projektovanog iznosa non-performing kredita (NPL) u naredne tri godine i istorijskih iznosa NPL kredita za bankarski sektor Crne Gore.

Rezervisanje za kreditne gubitke se obračunava na kvartalnoj osnovi a po potrebi i češće.

Pored vrednovanja stavki aktive i vanbilansnih stavki u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima. Banka je dužna da klasifikuje stavke aktive u jednu od sledećih klasifikacionih grupa u zavisnosti od vjerovatnoće gubitka:

- grupa A - "kvalitetna aktiva" Klasifikaciona grupa "A" klasifikuje se kredit i druga potraživanja kod kojih postoje čvrsto dokumentovani dokazi da će biti naplaćeni u skladu sa ugovorenim uslovima u punom iznosu;
- grupa B - "aktiva sa posebnom napomenom" - sa podgrupama „B1“ i „B2“; U klasifikacionu grupu „B“ podgrupe „B1“ i „B2“ klasifikuje se kredit za koji postoji mala vjerovatnoća ostvarivanja gubitaka. ali taj kredit mora biti predmet posebne pažnje banke. jer bi potencijalni rizik ukoliko ne bi bio adekvatno praćen mogao da dovede do slabijih perspektiva u pogledu njegove naplate;
- grupa C - "substandardna aktiva" - sa podgrupama „C1“, „C2“; U klasifikacionu grupu „C“ klasifikuje se kredit za koje postoji velika vjerovatnoća ostvarenja gubitka zbog jasno utvrđenih slabosti koje ugrožavaju njegovu otplatu;
- grupa D - "sumnjiva aktiva"; U klasifikacionu grupi „D“ klasifikuju se kredit za koji je naplata u cjelosti imajući u vidu kreditnu sposobnost dužnika vrijednost i mogućnost realizacije kolaterala, malo vjerovatna;
- grupa E - "gubitak"; u klasifikacionu grupu „E“ klasifikuje se kredit koji će biti u potpunosti nenaplativ ili će biti naplaćen u neznatnom iznosu.

Procijenjeni iznos rezervi za potencijalne gubitke za plasmane Banke klasifikovane u kategoriju A je 0,5%. Procijenjeni iznos rezerve za potencijalne gubitke je obračunat primjenom procenata od 2% do 7% na plasmane klasifikovane u kategoriju B, od 20% do 40% na plasmane kategorije C, 70% na plasmane kategorije D i 100% na plasmane kategorije E.

Banka je dužna da razvije sveobuhvatnu strategiju postupanja sa nekvalitetnim kreditima za period od tri godine i utvrđuje godišnje ciljeve vezano za smanjenje nivoa nekvalitetnih kredita (operativni ciljevi).

Prema Odluci o kriterijumima i načinu klasifikacije aktive i obračunavanju rezervacija za potencijalne gubitke kreditne institucije („Sl. list Crne Gore“ br. 127/20, 140/21) Banka je dužna da utvrđuje razliku između rezervacija za

potencijalne gubitke obračunatog u skladu sa Odlukom i zbira iznosa ispravki vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke izračunatog u skladu sa odredbama Odluke kojima se propisuje način vrednovanja stavki aktive primjenom Međunarodnih računovodstvenih standarda.

Pozitivna razlika između obračunatih rezervi za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke predstavlja odbitnu stavku od regulatornog kapitala banke.

Definicija statusa nastanka neizvršenja (default) se primjenjuje na nivou klijenta i za fizička lica i za pravna lica primjenjuje na nivou klijenta. Stoga, ako je bilo koji račun (kredit) klijenta u default-u, onda se smatra da su svi računi (kredit) istog klijenta u default-u.

c. Iznos i kvalitet izloženosti za kredite (kvalitetni, nekvalitetni, restrukturirani), izloženosti po osnovu dužničkih hartija od vrijednosti i vanbilansne izloženosti, uključujući akumulirano umanjene vrijednosti, rezervacije i promjene negativnih fer vrijednosti zbog kreditnog rizika i iznosa primljenog kolaterala i finansijskih jemstava

R. br.	Stavke aktive bilansa	Novčani kolateral 1	Ostali kolaterali 2	Klasifikacija					Ukupno 8=3+4+5+6+7
				A 3	B 4	C 5	D 6	E 7	
1.	Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	832	192.246	54.187	32.997	609	1	3.175	90.969
1.a.	kreditni i potraživanja od kreditnih institucija			19.467					19.467
1.b.	kreditni i potraživanja od klijenata	832	192.246	22.025	32.997	609	1	3.175	58.807
1.c.	hartije od vrijednosti			12.423					12.423
1.d.	ostala finansijska sredstva			272					272
2.	Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	0	0	2.827	0	0	0	0	2.827
3.	Kamatna potraživanja	0	0	0	9	17	0	173	199
4.	Vremenska razgraničenja	0	0	258	-15	0	0	0	243
	Ukupni iznos hartija od vrijednosti	0	0	15.466	0	0	0	0	15.466
5.	Ostale stavke aktive na koje se izdvajaju rezervacije za potencijalne gubitke			608					608
6.	Ukupna aktiva na koju se izdvajaju rezervacije za potencijalne gubitke (1+2+3+4+5)	832	192.246	57.880	32.991	626	1	3.348	94.846
7.	Bilansna aktiva na koju se ne izdvajaju rezerve za potencijalne gubitke								11.949
8.	Ukupni iznos ispravki vrijednosti za sve pozicije aktive na koje se izdvajaju rezervacije			268	359	55	1	3.348	4.031
9.	UKUPNA BRUTO AKTIVA (6+7)								106.795
10.	UKUPNA NETO AKTIVA (6+7-8)								102.764

R. br.	Stavke aktive vanbilansa	Novčani kolateral	Ostali kolaterali	Klasifikacija					Ukupno
				A	B	C	D	E	
		1	2	3	4	5	6	7	8 (3+4+5+6+7)
1.	Izdate garancije	567	9.421	3.947	1.279				5.226
2.	Date kreditne obligacije (odobreni, a neiskorišćeni krediti)	153	9.058	1.016	3.435				4.451
3.	Vanbilans na koji se izdvajaju rezervacije za potencijalne gubitke (1+2)	720	18.479	4.963	4.714	0	0	0	9.677
4.	Rezervacije za potencijalne gubitke po vanbilansnim stavkama			24	118				142
5.	Rezervisanja za gubitke po vanbilansu			9	39				48
6.	Nedostajuće rezerve			16	86				102
7.	Vanbilansna aktiva na koje se ne izdvajaju rezerve za potencijalne gubitke								212.277
8.	Ukupno vanbilans (3+7)								221.954

Restrukturirani krediti	Novčani kolateral	Ostali kolaterali	Klasifikacija		Ukupno
			B	C	
Saldo kredita		6.300	836	228	1.064
Ispravka za glavnica			14	0	14

U portfoliju HOV Banka dominantno ima dužničke HOV u kojima je emitent Crna Gora, dok takođe ima i dužničke HOV u kojima je emitent Republika Turska.

d. Analiza računovodstveno dospjelih izloženosti

U nastavku je analiza dospjelih obaveza na 31.12.2023:

	glavnica	kamata	naknada
Fizička lica	17	5	0
Pravna lica	3.654	194	0
ukupno	3.671	199	0

e. Bruto knjigovodstvene vrijednosti izloženosti koje su u statusu neispunjavanja obaveza i koje nijesu u tom statusu, akumulirane opšte i specifične ispravke vrijednosti za kreditni rizik, akumulirani otpisi koji se odnose na te izloženosti i neto knjigovodstvene vrijednosti i njihova distribucija prema geografskom području i vrsti djelatnosti te za kredite, dužničke hartije od vrijednosti i vanbilansne izloženosti

I Bilans

DJELATNOST	Kvalitetna aktiva		Nekvalitetna aktiva		Ukupno	
	Saldo kredita	Ispravke vrijednosti	Saldo kredita	Ispravke vrijednosti	Saldo kredita	Ispravke vrijednosti
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	261	2	0	0	261	2
Državna uprava i odbrana i obavezno socijalno osiguranje	11.935	57	0	0	11.935	57
Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	0	0	0	0	0	0
Fizička lica	3.979	23	15	15	3.994	38
Građevinarstvo	6.080	79	431	103	6.511	183
Informisanje i komunikacije	3.606	43	0	0	3.606	43
Nerezidenti	12.870	114	3.060	3.060	15.930	3.174
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	151	0	0	0	151	0
Prerađivačka industrija	1.659	8	0	0	1.659	8
Saobraćaj i skladištenje	1.582	21	228	0	1.811	21
Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	349	3	0	0	349	3
Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikla	8.171	100	50	50	8.221	150
UKUPNO:	55.022	462	3.785	3.229	58.807	3.691

Geografsko područje	Kvalitetna aktiva		Nekvalitetna aktiva		Ukupno	
	Saldo kredita	Ispravke vrijednosti	Saldo kredita	Ispravke vrijednosti	Saldo kredita	Ispravke vrijednosti
Centar	27.930	189	498	170	28.428	359
Jug	13.896	154	228	0	14.124	154
Nerezident	12.663	113	3.059	3.059	15.722	3.172
Sjever	27.930	189	498	170	28.428	359
UKUPNO:	55.021	462	3.785	3.229	58.806	3.691

II Vanbilans

DJELATNOST	Kvalitetna aktiva		Nekvalitetna aktiva		Ukupno	
	Saldo kredita	Ispravke vrijednosti	Saldo kredita	Ispravke vrijednosti	Saldo kredita	Ispravke vrijednosti
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	68	0	0	0	68	0
Državna uprava i odbrana i obavezno socijalno osiguranje	0	0	0	0	0	0
Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	1.011	2			1.011	2
Fizička lica	10	0			10	0
Građevinarstvo	300	4	0	0	300	4
Informisanje i komunikacije	0	0	0	0	0	0
Nerezidenti	148	0	0	0	148	0
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	15	0	0	0	15	0
Prerađivačka industrija	1.603	4	0	0	1.603	4
Saobraćaj i skladištenje	560	5	0	0	560	5
Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	555	8	0	0	555	8
Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikla	5.311	24	0	0	5.311	24
Usluge pružanja smještaja i ishrane	95	0	0	0	95	0
Vađenje rude i kamena	0	0	0	0	0	0
UKUPNO:	9.677	48	0	0	9.677	48

Geografsko područje	Kvalitetna aktiva		Nekvalitetna aktiva		Ukupno	
	Saldo kredita	Ispravke vrijednosti	Saldo kredita	Ispravke vrijednosti	Saldo kredita	Ispravke vrijednosti
Centar	8.085	43	0	0	8.085	43
Jug	1.443	5	0	0	1.443	5
Nerezident	146	0	0	0	146	0
Sjever	2	0	0	0	2	0
UKUPNO:	9.677	48	0	0	9.677	48

III Dužničke Hartije od vrijednosti

GEOGRAFSKO PODRUČJE	Saldo kredita	Ispravke vrijednosti
Crna Gora	12.780	45
Turska	2.381	16
UKUPNO:	15.161	61

DJELATNOST	Saldo kredita	Ispravke vrijednosti
Djelatnost državnih organa	15.161	61
UKUPNO:	15.161	61

- f. Sve promjene bruto iznosa bilansnih i vanbilansnih izloženosti koje su u statusu neispunjavanja obaveza, a naročito podatke o početnom i završnom stanju tih izloženosti, bruto iznosu bilo koje izloženosti koja je prešla u status neispunjavanja obaveza ili koja podliježe otpisu

Nekvalitetne izloženosti	01.01.2022	31.12.2022	Promjena
Bilans	3.573	3.785	212
Vanbilans	0	0	0
UKUPNO:	3.573	3.785	212

- g. Razvrstavanje kredita i dužničkih hartija od vrijednosti prema preostalom roku do dospijeca

Finansijska aktiva u bilansu stanja	1 - 7 dana	8 - 15 dana	16 - 30 dana	31 - 90 dana	91 - 180 dana	181 - 365 dana	1 - 5 godina	Preko 5 godina	UKUPNO
Kreditni klijentima	129	302	283	5.412	10.135	16.281	24.570	1.696	58.808
HOV	0	0	0	0	0	0	15.250		15.250

8. Podaci o opterećenoj i neopterećenoj imovini

Ukupna imovina Banke na dan 31.12.2023. godine iznosi EUR 102.764 hilj. Banka nema opterećene imovine na dan 31.12.2023. godine.

9. Primjena standardizovanog pristupa

U ovom segmentu Banka treba da objavi: Imena odabranih eksternih institucija za procjenu kreditnog rizika (u daljem tekstu: ECAI) i agencije za kreditiranje izvoza (u daljem tekstu: ECA) i razlozi za svaku promjenu tih odabranih institucija tokom perioda objavljivanja, kategorije izloženosti za koje se koriste procjene ECAI ili ECA, opis postupka koji se koristi za transfer kreditnih rejtinga emitenta i emisije na stavke koje nijesu uključene u knjigu trgovanja; povezivanje eksternog kreditnog rejtinga odabranog ECAI ili ECA sa ponderima rizika koji odgovaraju stepenima kreditnog kvaliteta u skladu sa Dijelom trećim Glava II Odjeljak 2 Odluke o adekvatnosti kapitala, ili upućivanje na internet adresu na kojoj je Centralna banka objavila ta povezivanja, vrijednosti izloženosti i vrijednosti izloženosti nakon ublažavanja kreditnog rizika u vezi sa svakim stepenom kreditnog kvaliteta u skladu sa Dijelom trećim Glava II Odjeljak 2 Odluke o adekvatnosti kapitala, prema kategorijama izloženosti, kao i vrijednosti izloženosti za koje je umanjen regulatorni kapital

Banka u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala izračunava potrebni kapital za kreditni rizik primjenom standardizovanog metoda.

Prilikom ponderisanja izloženosti, ukoliko postoje rejtinzi eksternih institucija i izvoznih kreditnih agencija, čije korišćenje je odobrila Centralna banka, u smislu člana 155 Odluke o adekvatnosti kapitala kreditnih institucija, Banka ih koristi. U pitanju su rejting agencije Standard & Poor's, Moody's Investors Service Ltd i Fitch Ratings.

Prilikom određivanja stepena kreditnog kvaliteta i u skladu sa tim odgovarajućeg pondera rizika, a sve na osnovu rejtinga eksternih institucija izvoznih kreditnih agencija, Banka je koristila sljedeće smjernice:

Vrsta rejtinga	Stepen kreditnog kvaliteta	Oznaka rejtinga		
		Standard&Poor's	Moody's	Fitch
Dugoročni kreditni rejting	1	AAA do AA-	Aaa do Aa 3	AAA do AA-
	2	A+ do A-	A1 do A3	A+ do A-
	3	BBB+ do BBB-	Baa 1 do Baa 3	BBB+ do BBB-
	4	BB+ do BB-	Ba 1 do Ba 3	BB+ do BB-
	5	B+ do B-	B1 do B 3	B+ do B-
	6	CCC+ i niži	Caa 1 i niži	CCC+ i niži
Kratkoročni kreditni rejting	1	A-1+, A-1	P-1	F1+, F1
	2	A-2	P-2	F2
	3	A-3	P-3	F3
	4	Svi kratkoročni rejtinzi niži A-3	NP	Svi kratkoročni rejtinzi niži od F3
	5	-	-	-
	6	-	-	-

Izvor: <https://www.cbcg.me/me/kljucne-funkcije/kontrolna-funkcija/priznate-rejting-agencije>

Takođe, u skladu sa članom 157 Odluke o adekvatnosti kapitala: 1) ako za jednog dužnika postoje dvije kreditne procjene odabranih ECAI koje odgovaraju različitim ponderima rizika, tom dužniku dodjeljuje se viši ponder rizika; 2) ako za dužnika postoji više od dvije kreditne procjene odabranih ECAI, koriste se kreditne procjene koje daju dva

najniža pondera rizika, s tim što ako se ta dva najniža pondera rizika razlikuju, dodjeljuje se viši ponder rizika, a ako su jednaki koristi se taj ponder rizika.

Kategorije izloženosti za koje Banka koristi navedene rejtinge su izloženosti prema emitentima (izdavaocima hartija od vrijednosti) i kreditnim institucijama.

Izvještaj o rizikom ponderisanoj izloženosti kreditnom riziku, kreditnom riziku druge ugovorne strane i slobodne isporuke korišćenjem standardizovanog pristupa je dat u okviru poglavlja „Ukupan iznos rizikom ponderisanih izloženosti i odgovarajući ukupni kapitalni zahtjev“.

10. Tržišni rizik

U skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala kreditnih institucija Banka kapitalni zahtjev za devizni rizik računa prema standardizovanom pristupu tako što se zbir ukupne neto devizne pozicije kreditne institucije i njene neto pozicije u zlatu, konvertovanih u EUR valuti po važećem spot deviznom kursu, pomnoži ponderom 8%. Na dan 31.12.2022. Banka nije imala kapitalnih zahtjeva po osnovu deviznog rizika.

Banka nije izložena pozicijskom i robnom riziku.

11. Operativni rizik

a. Pristup za procjenu kapitalnih zahtjeva za operativni rizik za koje Banka ispunjava uslove

Operativni rizik je vjerovatnoća ostvarivanja gubitaka u poslovanju Banke, usljed neadekvatnih internih sistema, procesa i kontrola, uključujući i neadekvatnu informacionu tehnologiju, zbog angažovanja lica izvan Banke za obavljanje određenih poslova za Banku, slabosti i propusta u izvršavanju poslova, protivpravnih radnji i spoljnih događaja koji mogu izložiti Banku gubitku, uključujući i pravni rizik.

Identifikacija, mjerenje, monitoring i kontrola operativnog rizika bliže su definisani internim aktima, Strategijom upravljanja rizicima, Politikom i Procedurom upravljanja operativnim rizikom.

Banka izračunava kapitalne zahtjeve za operativnim rizikom korišćenjem jednostavnog pristupa u skladu sa članom 351 i 352 OAKKI. Izračun se vrši popunjavanjem Izvještaja o kapitalnim zahtjevima za operativni rizik – Obrazac KZ-OR.

Banka računa kapitalne zahtjeve na osnovu informacija na kraju finansijske godine. Prema jednostavnom pristupu (BIA), kapitalni zahtjev za operativni rizik jednak je 15% trogodišnjeg prosjeka relevantnog pokazatelja. Ako je za neki period relevantni pokazatelj negativan ili jednak nuli, Banka ne uzima u obzir taj podatak pri obračunu trogodišnjeg prosjeka. Relativni pokazatelj računa se kao zbir sljedećih elemenata, koji su uključeni u zbir sa svojim pozitivnim ili negativnim predznakom:

- 1) kamatni i slični prihodi;
- 2) kamatni i slični rashodi;
- 3) prihodi od akcija i ostalih hartija od vrijednosti sa varijabilnim/fiksni prihodom;
- 4) prihodi od naknada i provizija;
- 5) rashodi od naknada i provizija;
- 6) neto dobit ili gubitak iz finansijskog poslovanja;
- 7) ostali prihodi iz redovnog poslovanja.

Ukupan iznos izloženosti operativnom riziku se dobija tako što se iznos kapitalnog zahtjeva pomnoži sa 12,5.

- b. Opis pristupa iz člana 348 st. 4 i 5 Odluke o adekvatnosti kapitala, ako ih Banka koristi, kojim je obuhvaćena rasprava o relevantnim internim i eksternim faktorima koje Banka razmatra u svom naprednom pristupu i u slučaju djelimičnog korišćenja, obim i obuhvat različitih primijenjenih metodologija

Nije primjenjivo.

12. Ključni indikatori

- a. Sastav regulatornog kapitala i kapitalni zahtjevi izračunati u skladu sa članom 101 Odluke o adekvatnosti kapitala

Struktura regulatornog kapitala

OPIS POZICIJE	Iznos
REGULATORNI KAPITAL	15.611
OSNOVNI KAPITAL (Tier 1)	15.611
REDOVNI OSNOVNI KAPITAL (CET 1)	15.611
DODATNI OSNOVNI KAPITAL (AT1)	0
DOPUNSKI KAPITAL (Tier 2)	0

Koeficijenti adekvatnosti kapitala

OPIS POZICIJE	Iznos
Koeficijent redovnog osnovnog kapitala (CET1) - min 4,5%	26,77%
Višak (+)/manjak (-) redovnog osnovnog kapitala	12.987
Višak (+)/manjak (-) redovnog osnovnog kapitala uključujući bafer	11.383
Višak (+)/manjak (-) OCR redovnog osnovnog kapitala	10.404
Koeficijent osnovnog kapitala (Tier 1) - min 6%	26,77%
Višak (+)/manjak (-) osnovnog kapitala	12.112
Višak (+)/manjak (-) OCR osnovnog kapitala	9.202
Koeficijent ukupnog kapitala (TCR) - min 8%	26,77%
Višak (+)/manjak (-) ukupnog kapitala	10.946
Višak (+)/manjak (-) OCR ukupnog kapitala	7.599

b. Ukupan iznos izloženosti riziku izračunat u skladu sa članom 101 stav 3 Odluke o adekvatnosti kapitala

red. br.	OPIS POZICIJE	Iznos
1.	UKUPAN IZNOS IZLOŽENOSTI RIZIKU	58.314
1.1.	IZNOSI RIZIKOM PONDERISANOJ IZLOŽENOSTI KREDITNOM RIZIKU, KREDITNOM RIZIKU DRUGE UGOVORNE STRANE I SLOBODNE ISPORUKE	53.646
1.2.	UKUPAN IZNOS IZLOŽENOSTI RIZIKU PORAVNANJA	0
1.3.	UKUPAN IZNOS IZLOŽENOSTI POZICIJSKOM, DEVIZNOM I ROBNOM RIZIKU	0
1.4.	UKUPAN IZNOS IZLOŽENOSTI OPERATIVNOM RIZIKU	4.668
1.5.	UKUPAN IZNOS IZLOŽENOSTI RIZIKU ZA PRILAGOĐAVANJE KREDITNOM VREDNOVANJU (CVA)	0
1.6.	UKUPAN IZNOS IZLOŽENOSTI POVEZAN S VELIKIM IZLOŽENOSTIMA KOJE PROIZLAZE IZ STAVKI U KNJIZI TRGOVANJA	0
1.7.	OSTALI IZNOSI IZLOŽENOSTI	0

a. Iznos i sastav dodatnog regulatornog kapitala koji Banka mora da drži u skladu sa članom 279 stav 1 tačka 1 Zakona, ako je primjenljivo

Nije primjenljivo.

b. Zahtjev za kombinovani bafer koji Banka mora da drži u skladu sa Zakonom

R.b.	OPIS POZICIJE	Iznos u %
1.	bafer za očuvanje kapitala	1,25%
2.	kontraciklični bafer kapitala (specifična stopa)	0,00%
3.	bafer za strukturni sistemski rizik	1,50%
4.	bafer za globalnu sistemski važnu (GSV) kreditnu instituciju	0,00%
5.	bafer za ostale sistemski važne (OSV) kreditne institucije	0,00%

red. br.	KOMBINOVANI BAFERI	Iznos u %
1.	kombinovani bafer za kreditnu instituciju koja nije OSV	2,75%
2.	kombinovani bafer za kreditnu instituciju koja je OSV	2,75%
	Kombinovani bafer koji se primjenjuje za Ziraat Bank Montenegro AD Podgorica	2,75%

Utvrđeni iznos redovnog osnovnog kapitala neophodan za održavanje bafera prikazan je u Tabeli:

red. br.	OPIS POZICIJE	Iznos
1.	iznos redovnog osnovnog kapitala potreban za održavanje bafera za očuvanje kapitala	729
2.	iznos redovnog osnovnog kapitala potreban za održavanje kontracikličnog bafera	0
3.	iznos redovnog osnovnog kapitala potreban za održavanje bafera za strukturni sistemski rizik	875
4.	iznos redovnog osnovnog kapitala potreban za održavanje bafera za GSV kreditnu instituciju	0
5.	iznos redovnog osnovnog kapitala potreban za održavanje bafera za OSV kreditnu instituciju	0
6.	iznos redovnog osnovnog kapitala potreban za održavanje kombinovanog bafera kapitala	1.604

c. Koeficijent finansijskog leveridža i mjera ukupne izloženosti izračunatim u skladu sa članom 496 Odluke o adekvatnosti kapitala

FINANSIJSKI LEVERIDŽ		Iznos (000 €)
1.	UKUPAN IZNOS IZLOŽENOSTI SKLADU SA ČLANOM 496 ODLUKE O ADEKVATNOSTI KAPITALU	106.406
2.	OSNOVNI KAPITAL	15.611
3.	<u>Koeficijent finansijskog leveridža:</u>	<u>14,67%</u>

- d. Prosjek koeficijenta likvidne pokrivenosti na osnovu parametara na kraju mjeseca tokom prethodnih 12 mjeseci za svako tromjesečje relevantnog perioda objavljivanja**
- e. Prosjek ukupne likvidne imovine, nakon primjene relevantnih korektivnih faktora, uključene u bafer za likvidnost, na osnovu parametara na kraju mjeseca tokom prethodnih 12 mjeseci za svako tromjesečje relevantnog perioda objavljivanja**
- f. Prosjek odliva po osnovu likvidnosti, priliva i neto odliva po osnovu likvidnosti, na osnovu parametara na kraju mjeseca tokom prethodnih 12 mjeseci za svako tromjesečje relevantnog perioda objavljivanja**

U tabeli su dati podaci o iznosu koeficijenta likvidne pokrivenosti i neto odliva po osnovu likvidnosti koji se izračunavaju na osnovu parametara na kraju mjeseca tokom prethodnih 12 mjeseci 2023.godine kao i podaci o tromjesečnim prosjecima.

Podaci o ključnim indikatorima			
Mjesec 2023	Koeficijent likvidne pokrivenosti	Ukupna likvidna imovina (000)	Neto odlivi (000)
31.1.2023	607,05%	23.394	3.854
28.2.2023	612,26%	22.383	3.656
31.3.2023	615,34%	22.585	3.670
Prosjek za Q1	611,55%	22.787	3.727
30.4.2023	625,00%	24.513	3.922
31.5.2023	602,56%	24.985	4.146
30.6.2023	697,44%	27.916	4.003
Prosjek za Q2	641,67%	25.805	4.024
31.7.2023	687,77%	30.408	4.421
31.8.2023	593,96%	30.788	5.184
30.9.2023	686,42%	30.461	4.438
Prosjek za Q3	656,05%	30.552	4.681
31.10.2023	595,94%	31.851	5.345
30.11.2023	444,07%	28.749	6.474
31.12.2023	576,39%	24.431	4.239
Prosjek za Q4	538,80%	28.344	5.353
Prosjek za 2023	612,02%	26.872	4.446

- g. Odnos neto stabilnih izvora finansiranja na kraju svakog tromjesečja relevantnog perioda objavljivanja, dostupni stabilni izvori finansiranja na kraju svakog tromjesečja relevantnog perioda objavljivanja i Stavke koje zahtijevaju stabilne izvore finansiranja na kraju svakog tromjesečja relevantnog perioda objavljivanja**

Vrijednosti će biti definisane nakon propisivanja minimalnog zahtjeva od strane Centralne banke Crne Gore.

13. Rizik kamatne stope iz pozicija kojima se ne trguje

- a. Priroda rizika kamatne stope i ključne pretpostavke korišćene za mjerenje izloženosti riziku kamatne stope (uključujući pretpostavke o ranoj naplati kredita i kretanju depozita po viđenju) i promjene ekonomske vrijednosti, dobiti ili drugog relevantnog mjerila koje koristi kreditna institucija za mjerenje, praćenje i upravljanje rizikom kamatne stope, a koje su nastale zbog promjene kamatnih stopa u skladu sa korišćenim metodama za izračunavanje kamatnog rizika, raščlanjeno po valutama**

Priroda kamatnog rizika kojem je izložena Banka svodi se na izloženosti koje nastaju u bankarskoj knjizi i koje nastaju kao posljedica pridobijanja izvora i plasiranja sredstava po različitim vrstama kamatnih stopa. U skladu sa navedenim, profil kamatnog rizika rezultat je izloženosti u bankarskoj knjizi koje Banka ima u fiksnoj i varijabilnoj kamatnoj stopi. Stručne službe Banke, na osnovu redovnih gap i racio analiza i izrade stresnih scenarija detaljno prate kamatno osjetljive pozicije i preduzimaju korake na kreiranju strukture kamatonosne aktive i pasive u okviru određenih limita. Utvrđivanje izloženosti riziku kamatne stope vrši se na osnovu Gap analize za različite vremenske periode. Na taj način mjeri se uticaj promjene tržišnih kamatnih stopa na kretanja neto kamatne marže.

Obrazac RKS – Izvještaj o riziku kamatne stope na 31.12.2023.godine (000 €)

I	OSJETLJIVA AKTIVA	1-30 dana	31-90 dana	91-180 dana	181-365 dana	preko 1 god	Ukupno
1.	Kamatonosni depoziti u ostalim institucijama	14.676					14.676
2.	Kamatonosne hartije od vrijednosti	2.827	0	0	0	12.423	15.250
3.	Kredit i ostala potraživanja	714	14.916	8.623	14.137	20.418	58.808
4.	Ostala osjetljiva aktiva						0
	Ukupno	18.217	14.916	8.623	14.137	32.841	87.734
	% od ukupne kamatonosne aktive	20,53%	16,81%	9,72%	15,93%	37,01%	100,00%

II	OSJETLJIVA PASIVA	1-30 dana	31-90 dana	91-180 dana	181-365 dana	preko 1 god	Ukupno
1.	Kamatonosni depoziti	16.917	5.244	14.260	26.672	11.301	74.394
2.	Kamatonosne pozajmice				8.000		8.000
3.	Subordinisani dug i obveznice						0
4.	Ostale osjetljive obaveze	0					0
	Ukupno	16.917	5.244	14.260	34.972	11.301	82.394
	% od ukupnih kamatonosnih obaveza	20,53%	6,36%	17,31%	42,08%	13,72%	100,00%

III	RAZLIKA (GAP)	1-30 dana	31-90 dana	91-180 dana	181-365 dana	preko 1 god	Ukupno
1.	IZNOS GAP - a - (I) minus (II) - Pozitivan/Negativan	1.300	9.672	-5.637	-20.535	21.540	6.340
2.	Kumulacioni Gap - Pozitivan/Negativan	1.300	10.972	5.335	-15.200	6.340	
	Kumulativan Gap / Ukupna aktiva	1,27%	10,68%	5,19%	-14,79%	6,17%	

U skladu sa regulativom CBCG, Banka će pored standardizovanog kamatni šok od 200 b.b raditi i dodatnih šest kamatnih scenarija: paralelni šok rasta; paralelni šok pada; šok nakošenja (eng. Steepener), kratkoročne stope padaju, a dugoročne rastu; šok izravnjanja (eng. Flattener), kratkoročne stope rastu a dugoročne padaju; šok rasta kratkoročnih kamatnih stopa i šok pada kratkoročnih kamatnih stopa, a počev od 01.januara 2023. godine, shodno članu 81. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje rizicima u kreditnim institucijama („Sl. list Crne Gore“ br. 134/21).

14. Sekjuritizacija

Banka trenutno ne obavlja poslove sekjuritizacije, pa stoga ne objavljuje informacije o takvim izloženostima.

15. Politika primanja

Banka je dužna da, u vezi sa politikom primanja i praksi zaposlenih koji imaju značajan uticaj na rizični profil kreditne institucije objavi set informacija naveden u nastavku.

Saglasnost na Politiku primanja daje Nadzorni Odbor Banke, a na predlog Upravnog odbora Banke. Politika primanja revidira se najmanje jedanput godišnje. Navedena Politika je u potpunosti je usklađena sa Odlukom o primanjima u kreditnim institucijama (»Službeni list Crne Gore«, br. 127/20 od 29.12.2020).

U skladu sa poslovnom strategijom Banke, ciljevima i strategijom preuzimanja rizika, a sa ciljem efikasnog upravljanja rizicima, Banka u sistemu primanja definiše isključivo postojanje fiksnih primanja. U toku 2023. godine, Banka je u svoj sistem uvela još jedno fiksno primanje u vidu naknade za poznavanje turskog jezika.

Fiksna primanja zaposlenih Banke sastoje se od osnovne plate, fiksnog dodatnog primanje na platu u vidu dnevne naknade za obrok (meal), fiksno dodatno primanje u vidu naknade za poznavanje turskog jezika, koji se isplaćuje zaposlenom koji priloži potvrdu o položenom ispitu znanja turskog jezika u organizaciji Yunus Emre Enstitüsü (TYS) ili

potvrdu o položenom ispitu TÖMER, dodatna primanja koja mogu da zavise od vrste posla koju zaposleni obavljaju ili drugim kriterijumima kako je uređeno Opštim kolektivnim ugovorom i internim pravilima i aktima Banke i primanja u stvarima i pravima (nenovčana primanja/pogodnosti) koje zaposleni primaju na osnovu ugovora o radu, a u skladu sa propisima o porezu na dohodak, nezavisno o uspješnosti zaposlenog, organizacione jedinice i Banke ili drugim kriterijumima i ne podstiču na preuzimanje rizika.

a) Ukupni kvantitativni podaci o fiksnim primanjima, podijeljeni prema oblasti poslovanja:

Oblast poslovanja	Pregled bruto primanja (EUR)
Nadzorni odbor i Upravni odbor	281.844
Funkcije kontrole	161.198
Ostali	1.117.913
UKUPNO	1.560.955

b) Ukupni kvantitativni podaci o fiksnim primanjima podijeljeni na više rukovodstvo i druge zaposlene koji imaju značajan uticaj na rizični profil kreditne institucija:

Kategorije zaposlenih	Pregled bruto primanja EUR
Upravni odbor, ključne funkcije	758.572

c) Fiksna primanja po kategorijama primanja:

Kategorija primanja	Pregled bruto primanja EUR
Zarada i naknada zarada, prekovremni rad, rad za vrijeme praznika	1.400.104
Naknada za ishranu	61.119
Ostala lična primanja	8.122

Broj zaposlenih čija primanja iznose 50 hiljada EUR i više je 4.

d) Prikazano po razredima primanja (od 25 hiljada EUR bruto):

Iznos	Broj
50 hiljada EUR ili preko 50 hiljada EUR	3
75 hiljada EUR ili preko 75 hiljada EUR	1

16. Koeficijent finansijskog leveridža

U ovom dijelu shodno Odluci potrebno je prikazati: koeficijent finansijskog leveridža, pregled mjera ukupne izloženosti iz člana 496 stav 4 Odluke o adekvatnosti kapitala, kao i usklađenost mjera ukupne izloženosti sa informacijama iz objavljenih finansijskih izvještaja kreditne institucije, Iznos izloženosti koji je izračunat u skladu sa članom 496 stav 13 i članom 497 stav 1 Odluke o adekvatnosti kapitala i prilagođeni koeficijent finansijskog leveridža koji je izračunat u skladu sa članom 497 stav 11 Odluke o adekvatnosti kapitala (ako je primjenjivo), opis postupaka koji se primjenjuju za upravljanje rizikom prekomjernog finansijskog leveridža i opis faktora koji su uticali

na koeficijent finansijskog leveridža tokom perioda na koji se odnosi objavljeni koeficijent finansijskog leveridža.

Rizik prekomjernog finansijskog leveridža je rizik koji proizilazi iz ranjivosti Banke zbog postojećeg ili potencijalnog finansijskog leveridža koji može da dovede do neželjenih izmjena poslovnog plana Banke, uključujući i prinudnu prodaju imovine koja može da dovede do gubitaka ili do prilagođavanja vrijednosti preostale imovine Banke.

Mehanizmi za upravljanje ovim rizikom su:

- Mjerenje i ograničavanje rizika prekomjernog finansijskog leveridža vrši se praćenjem regulatornih limita, kao i uspostavljanjem internih limita izloženosti prema riziku prekomjernog finansijskog leveridža. U cilju upravljanja ovim rizikom, Banka, pored regulatornih, prati i interne limite i interne okidače ranog upozorenja (okidače za izvještavanje);
- U cilju ublažavanja rizika prekomjernog finansijskog leveridža Banka preventivno preduzima aktivnosti praćenja odstupanja ostvarenih vrijednosti bilansnih pozicija u odnosu na planirane, pri čemu u slučaju ostvarenja prekoračenja značajnih bilansnih pozicija u iznosu većem od 20% u odnosu na poslovni plan (budžet) sagledava potrebu revidiranja internih akata i vrši preispitivanje dovoljne kapitalizovanosti, kako bi se sagledao rizični profil Banke i definisale mjere koje je potrebno preduzeti. Značajnim bilansnim pozicijama smatraju se: veličina aktive, iznos kredita i iznos HOV.

Banka na kvartalnom nivou sagledava izloženosti riziku prekomjernog finansijskog leveridža i poslovanje u okviru utvrđenih limita, dok mjesečno prati prekoračenja ostvarenih vrijednosti u odnosu na planirane i preduzima mjere u slučaju značajnog prekoračenja ostvarenih vrijednosti u odnosu na planirane.

Na dan 31.12.2023. godine koeficijent finansijskog leveridža je iznosio 18,53% i isti je usklađen i sa regulatornim i interno propisanim limitima.

FINANSIJSKI LEVERIDŽ		Iznos (000 €)
1.	UKUPAN IZNOS IZLOŽENOSTI SKLADU SA ČLANOM 496 ODLUKE O ADEKVATNOSTI KAPITALU	106.406
2.	OSNOVNI KAPITAL	15.611
3.	Koeficijent finansijskog leveridža:	14,67%

U narednoj tabeli je dat prikaz ukupnog iznosa izloženosti riziku, po kategorijama za bilans i vanbilans.

Red. br.	OPIS POZICIJE	BILANSNE IZLOŽENOSTI			VANBILANSNE IZLOŽENOSTI							
		bruto izloženost	vrijednosna usklađivanja	neto izloženost	bruto izloženost	vrijednosna usklađivanja	neto izloženost	faktori konverzije				izloženost ponderisana faktorom konverzije
								0,1	0,2	0,5	1	
1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1.	izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama	43.014	142	42.872			0					0
2.	izloženosti prema regionalnoj ili lokalnoj samoupravi	184	2	182			0					0
3.	izloženosti prema subjektima javnog sektora	0	0	0			0					0
4.	izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	0	0	0			0					0
5.	izloženosti prema međunarodnim organizacijama	0	0	0			0					0
6.	izloženosti prema institucijama	12.633	21	12.612			0					0
7.	izloženosti prema privrednim društvima	26.599	575	26.024	3.950	49	3.901	500	1.702	1.356	343	1.411
8.	izloženosti prema „retail“-u	4.186	88	4.098	5.727	101	5.626	219	2.523	719	2.165	3.051
9.	izloženosti obezbijedene stambenim nepokretnostima	1.712	9	1.703			0					0
10.	izloženosti obezbijedene poslovnim nepokretnostima	2.407	103	2.304			0					0
11.	izloženosti sa statusom neispunjavanja obaveza	3.784	3.298	486			0					0
12.	visokorizične izloženosti	8.184	407	7.777			0					0
13.	izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom	0	0	0			0					0
14.	izloženosti u obliku udjela ili akcija u subjektima zajedničkog ulaganja (CIU)	0	0	0			0					0
15.	izloženosti po osnovu vlasničkih ulaganja	0	0	0			0					0
16.	ostale stavke	3.886	0	3.886			0					0
17.	UKUPNO	106.589	4.645	101.944	9.677	150	9.527	719	4.225	2.075	2.508	4.462

II	OPIS POZICIJE	IZNOS
1.	derivati	0
1.1.	forvardi	0
1.2.	fjučersi	0
1.3.	swopovi	0
2.	spot	0
2.1.	redovni način obavljanja transakcija	0
3.	transakcije finansiranja hartijama od vrijednosti (SFT)	0
3.1.	repo transakcije	0
3.2.	ostalo	0

III	UKUPAN IZNOS IZLOŽENOSTI	106.406
------------	---------------------------------	----------------

IV	osnovni kapital	15.611
V	KOEFICIJENT FINANSIJSKOG LEVERIDŽA	14,67%

U cilju adekvatnog upravljanja prekomjernim finansijskim leveridžom, Banka je izjavom o sklonosti preuzimanja rizika (RAS) definisala limite pomenutog koeficijenta, i to: ciljanu vrijednost, limit, tolerancija rizika i plan oporavka.

17. Podaci u vezi zahtjeva za likvidnošću

Rizik likvidnosti proizlazi iz redovnog finansiranja poslovanja Banke i upravljanja pozicijama. Glavni cilj upravljanja rizikom likvidnosti jeste osiguranje adekvatnog nivoa likvidnosti, kako bi se pravovremeno izvršile sve obaveze plaćanja, kako u redovnom poslovanju, tako i u uslovima stresa.

Glavne kategorije rizika likvidnosti kojima je Banka izložena su:

- rizik likvidnosti izvora finansiranja - rizik nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke uslijed nesposobnosti Banke da ispunjava svoje dospjele obaveze zbog povlačenja postojećih izvora finansiranja, odnosno nemogućnosti pribavljanja novih izvora finansiranja.

- rizik tržišne likvidnosti - rizik koji proizlazi iz nemogućnosti Banke da pretvori određene oblike aktive u likvidna sredstva (gotovinu) na finansijskom tržištu brzo, lako i uz minimalne gubitke u vrijednosti. Otežano konvertovanje aktive u gotovinu može biti posljedica kako eksternih (sistemskih) faktora rizika kao što je npr. nedovoljna dubina tj. likvidnost tržišta, tako i internih faktora vezanih za samu Banku (npr. nelikvidna aktiva u portfoliju Banke).

Banka upravlja rizikom likvidnosti u skladu sa zakonskim odredbama i internim aktima. Upravljanje rizikom likvidnosti uključuje definisanje strategije za upravljanje ovom vrstom rizika kao dio sveobuhvatne Strategije upravljanja rizicima na nivou Banke, te omogućava kvalitetno praćenja nivoa rizika likvidnosti za Upravni odbor i više rukovodstvo Banke, kao i implementaciju adekvatnog procesa za mjerenje, praćenje i kontrolu rizika likvidnosti. Osim Strategije upravljanja rizicima, upravljanje rizikom likvidnosti propisano je sljedećim internim aktima:

- Strategijom izvora finansiranja;
- Politikom za procjenu adekvatnosti likvidnosti (ILAAP politika);
- Politikom upravljanja rizikom likvidnosti;
- Metodologijom za postupak procjene adekvatnosti likvidnosti (ILAAP metodologija);
- Planom postupanja u nepredviđenim okolnostima-kriza likvidnosti;
- Metodologijom za utvrđivanje stabilnog nivoa depozita po viđenju;
- Metodologijom za obračun pokazatelja likvidne pokrivenosti (LCR).

Banka ima pristup raznovrsnim izvorima finansiranja. Sredstva se prikupljaju putem velikog broja instrumenata, uključujući različite vrste depozita građana i pravnih lica kako rezidenata tako i nerezidenata, primljene kredite i osnivački kapital.

Banka nastoji održavati ravnotežu između kontinuiteta finansiranja i fleksibilnosti kroz upotrebu obaveza s različitim dospijećima. Banka kontinuirano procjenjuje rizik likvidnosti identifikujući i prateći promjene u finansiranju koje su potrebne za dostizanje poslovnih ciljeva koji su postavljeni u skladu sa strategijom poslovanja Banke.

Banka prilagođava svoje poslovanje obzirom na rizik likvidnosti u skladu sa zakonskim odredbama i internom politikom upravljanja rizikom likvidnosti, usklađivanjem imovine i obaveza kao i određivanjem limita i ciljanih pokazatelja likvidnosti. Banka dnevno upravlja rezervama likvidnosti istovremeno osiguravajući ispunjavanje svih potreba klijenata.

Banka upravlja rizikom likvidnosti korišćenjem sljedećih alata i pokazatelja:

- Projekcija tokova gotovine (operativni alat);
- Dnevni regulatorni pokazatelj likvidnosti;
- Dekadni regulatorni pokazatelj likvidnosti;
- Gep analiza likvidnosti za dugoročnu likvidnost;
- Pokazatelj likvidne pokrivenosti - LCR (Liquidity coverage ratio);
- Koncentracija izvora finansiranja; i
- Stres testiranje rizika likvidnosti.

Banka je usvojila Plan postupanja u nepredviđenim okolnostima (kriza likvidnosti) u kojem su detaljno identifikovani rani indikatori kriznih situacija, načini (postupci) za pribavljanje nedostajućih sredstava, kao i odgovornosti i aktivnosti koje treba preduzeti u takvim slučajevima.

Korišćenjem projekcija tokova gotovine Banka upravlja likvidnošću u različitim vremenskim periodima na način da otklanja potencijalne slabosti uzrokovane različitim događajima, a uzimajući u obzir promjene u intradnevni potrebama za sredstvima i načinima finansiranja, kratkoročnim, srednjoročnim i dugoročnim potrebama za sredstvima i načinima finansiranja, sa ciljem da se obezbijedi održavanje adekvatnog nivoa bafera za likvidnost.

Banka prati i mjeri izloženosti riziku likvidnosti sa aspekta koncentracije depozita na bazi analize podataka o: strukturi depozita po ročnosti; po vrsti deponenata (depoziti pravnih i fizičkih lica) i slično.

Banka sagledava rezultate stresnih testiranja rizika likvidnosti u cilju sagledavanja planiranja i održavanja adekvatnog nivoa rezervi likvidnosti, kao i raspoloživih, potencijalnih i dodatnih izvora finansiranja koji se mogu aktivirati u slučaju nastupanja potencijalne krize likvidnosti, ali i za procjenu dodatnih troškova finansiranja koji mogu nastati usljed povećane potrebe za likvidnošću u kriznim situacijama. Stres testiranje rizika likvidnosti sprovodi se u okviru ILAAP procesa, dok se utvrđivanje internog kapitalnog zahtjeva vrši u okviru ICAAP procesa.

Regulatorne i interne metrike likvidnosti

Na osnovu praćenja i mjerenja osnovnih indikatora likvidnosti, kako interno-propisanih, tako i onih koji su zahtijevani od strane CBCG, svi koeficijenti su tokom 2023. godine iznad propisanih minimuma, čime je Banka adekvatno upravljala, kako operativnom, tako i strukturnom likvidnošću.

Dnevni i dekadni pokazatelji likvidnosti

Dnevni regulatorni pokazatelj likvidnosti izračunava se na dnevnoj osnovi i pokazuje odnos zbira likvidnih sredstava i zbira dospjelih obaveza. Regulatorni limit je propisan na nivou od najmanje 0,9%, dok je interni limit propisan na nivou od 1%.

Dekadni regulatorni pokazatelj likvidnosti računa se kao prosjek pokazatelja dnevne likvidnosti za sve radne dane u jednoj dekadi. Regulatorni limit je propisan na nivou od najmanje 1%, dok je interni limit propisan na nivou od 1,1%.

Tokom 2023. godine Banka je poslovala u skladu sa regulatornim i interno propisanim limitima.

Pokazatelj likvidne pokrivenosti - LCR

Banka mjesečno izvještava o ispunjavanju zahtjeva za o likvidnoj pokrivenosti. Pokazatelj likvidne pokrivenosti (engl. Liquidity Coverage Ratio - LCR) je regulatorni kvantitativni pokazatelj likvidne pokrivenosti koji se izračunava za period od 30 kalendarskih dana i predstavlja količnik visoko kvalitetne likvidne aktive, tj. bafera likvidnosti i neto odliva gotovine u narednih 30 dana. LCR je kratkoročni likvidnosni pokazatelj koji osigurava da Banka posjeduje adekvatnu zalihu visoko likvidne, lako utržive imovine, koja se u slučaju potrebe može brzo i bez većih gubitaka konvertovati u gotovinu, te u razdoblju od 30 dana finansirati sve planirane i neplanirane novčane tokove. Aktiva se smatra kvalitetnom i visoko likvidnom ako se može konvertovati u gotovinu brzo, lako i bez neprihvatljivih gubitaka u vrijednosti.

Neto likvidnosni odlivi predstavljaju razliku između odliva likvidnih sredstava (po retail depozitima, depozitima i uzetim kredita od finansijskih klijenata, depozitima drugih klijenata, kreditnih i likvidnosnih linija) i priliva likvidnih sredstava (po plasmanima) u narednih 30 kalendarskih dana u uslovima stresa. Prilivi su ograničeni i priznaju se maksimalno do 75% ukupno iskazanih odliva.

rb	opis pozicije	31.12.2023
1	Zaštitni sloj likvidnosti	24.431
2	Neto likvidnosni odlivi	4.239
3	Koeficijent likvidne pokrivenosti (%)	576%

18. Primjena IRB pristupa na kreditni rizik

Banka prilikom izračunavanja iznosa rizikom ponderisanih izloženosti koristi standardizovani pristup.

19. Tehnike ublažavanja kreditnog rizika

a. Osnovne karakteristike politika i postupaka za bilansno i vanbilansno netiranje kao i prikaz mjere u kojoj kreditna institucija koristi to netiranje

Banka na 31.12.2023. godine nije koristila tehnike ublažavanja kreditnog rizika koje se odnose na bilansno netiranje.

b. Osnovne karakteristike politika i postupaka za vrednovanje prihvatljivog kolaterala i upravljanje tim kolateralom

Banka je implementirala sistem upravljanja kreditnim rizikom, koji ima za cilj da osigura optimalno upravljanje instrumentima osiguranja (kolateralima) i smanji potencijalni kreditni gubitak u slučaju dužnikovog neispunjavanja obveza. Politika kolaterala, koja je usaglašena sa zahtjevima regulatora propisuju prihvatljivost instrumenata osiguranja (kolaterala) po vrstama, pravila vrednovanja i praćenja te osiguravaju pouzdanost, pravnu sporvodivost i pravovremenu naplatu iz kolaterala, dok tehnološka podrška omogućava evidenciju prihvatljivih instrumenata osiguranja te kontrolu parametara koji utiču na njihovo vrednovanje.

Politika kolaterala postavlja minimalne zahtjeve za uspostavljanje kolaterala (pravne pretpostavke za priznavanje kolaterala) za stavke koje će obezbjeđivati kreditnu izloženost Banke. Politika obuhvata sve kolaterale u vidu nepokretnosti i pokretne imovine, bez obzira na njihovu primjenljivost u prudencijalne svrhe.

Kolateral (sredstvo obezbjeđenja) je definisan kao imovina koju je dužnik založio radi obezbjeđenja kreditne izloženosti i koja je predmet prodaje u slučaju neizvršenja obaveza. Vrijednost kolaterala treba da predstavlja iznos koji Banka očekuje da će naplatiti ako kolateral bude realizovan. Na osnovu ove vrijednosti, Banka je u mogućnosti da blagovremeno reaguje i izgradi adekvatne rezerve za potencijalne gubitke koji mogu nastati u slučaju obezvrijeđenja ili neizvršenja obaveza.

Kolateral ima značenje svakog instrumenta obezbjeđenja potraživanja Banke prema dužniku uz zadovoljenje sljedećih uslova:

- da su prava Banka u vezi sa unovčenjem kolaterala priznata pozitivnim propisima kao prava prvog reda, odnosno ukoliko su priznata kao prava drugog reda da je vrijednost kolateralizovane imovine dovoljna da garantuje naplatu Banke u redovnom postupku namirenja;
- da ne postoje zakonske i druge smetnje da se postupak realizovanja kolaterala može sprovesti u svakom trenutku po dospelosti potraživanja Banke i namiriti u razumnom roku.

c. Opis glavnih vrsta kolaterala koje je kreditna institucija primila u cilju ublažavanja kreditnog rizika

Banka u poslovanju primjenjuje tehnike ublažavanja kreditnog rizika, koje obuhvataju instrumente materijalne i nematerijalne kreditne zaštite.

Banka može da koristi sljedeće instrumente **materijalne kreditne zaštite**:

- Bilansno netiranje;
- Finansijski kolateral;

- Ostali instrumenti materijalne kreditne zaštite, u obliku:
 - Gotovine deponovane kod trećih lica;
 - Polisa životnog osiguranja.
- Materijalna imovina.

Banka može da koristi sljedeće instrumente **nematerijalne kreditne zaštite**:

- Garancije i kontagarancije;
- Jemstva i dr.

Da bi imovina koja predstavlja instrument zaštite mogla da se prizna kao materijalna kreditna zaštita pri obračunu efekata ublažavanja kreditnog rizika, mora da ispunjava sljedeće uslove:

- Predstavlja imovinu koja se priznaje kao kolateral shodno odredbama čl. 216-219 OAK;
- Dovoljno je likvidna, njena vrijednost je stabilna tokom vremena i pruža odgovarajuću sigurnost u nivo postignute kreditne zaštite;
- Banka ima pravo da balgovremeno unovči ili zadrži aktivu koja predstavlja kreditnu zaštitu u slučaju nastanka statusa neispunjavanja obaveza, nesolventnosti ili stečaja, odnosno u slučaju nastanka drugog kreditnog događaja navedenog u dokumentaciji o transakciji, dužnika i, kada je to primjenljivo, lica kod kojeg se nalazi kolateral. Stepem korelacije između vrijednosti imovine koja predstavlja materijalnu kreditnu zaštitu i kreditne sposobnosti dužnika ne smije biti previsok.

Instrumenti materijalne kreditne zaštite koje Banka primjenjuje u poslovanju jesu sredstva obezbjeđenja u obliku finansijskog kolaterala i materijalna imovina (nepokretnosti i pokretna imovina), koja je dovoljno likvidna, a vrijednost imovine je stabilna tokom vremena i pruža dovoljnu sigurnost tokom vremena po pitanju postignutog nivoa kreditne zaštite. Katalogom proizvoda, za kredite za koje je predviđena pokretna ili nepokretna imovina kao instrument obezbjeđenja, propisano je potrebno osiguranje, a za neke proizvode i potrebno/preporučeno osiguranje života, čime Banka nastoji da umani kreditni rizik. Sva interna akta Banke imaju za cilj da uspostave standardizaciju procesa.

Nematerijalna kreditna zaštita je tehnika ublažavanja kreditnog rizika po kojoj ublažavanje kreditnog rizika po osnovu izloženosti Banke proizilazi iz obaveze treće strane da plati određeni iznos u slučaju nastanka statusa neispunjavanja obaveza dužnika ili nastanka drugih određenih kreditnih događaja.

Instrumenti nematerijalne kreditne zaštite koje Banka primjenjuju za ublažavanje kreditnog rizika jesu garancije i jemstva.

Banka priznaje garancije i jemstva kao instrument nematerijalne kreditne zaštite samo ukoliko je strana koja pruža zaštitu dovoljno pouzdana, a ugovor o zaštiti je sprovodiv u svim pravnim sistemima u kojima Banka posluje i pruža odgovarajuću sigurnost po pitanju nivoa postignute kreditne zaštite.

Izloženosti Banke koje su pokrivene instrumentima materijalne kreditne zaštite na dan 31.12.2023. godine jesu:

Vrsta izloženosti	Ukupna izloženost 31.12.2022.	Materijalna kreditna zaštita		Nematerijalna kreditna zaštita	
		Novčani depozit	% pokrivenosti	Garancije	% pokrivenosti
Bilansna izloženost	58.807	832	1,41%	8.717	14,82%
Vanbilansna izloženost	9.677	720	7,44%	658	6,80%

- d. Podaci za jemstva i kreditne derivate koji se koriste kao kreditna zaštita, glavne vrste davaoca jemstava i drugih ugovornih strana u kreditnim derivatima kao i njihovu kreditnu sposobnost, koje se koriste u svrhu smanjenja kapitalnih zahtjeva, osim onih koje se koriste kao dio struktura sintetičkih sekjuritizacija**

Banka navedeno nema u svom portoliju.

- e. Podaci o koncentracijama tržišnih ili kreditnih rizika u okviru primijenjenih tehnika ublažavanja kreditnog rizika i podaci za kreditnu instituciju koja izračunava iznose rizikom ponderisanih izloženosti u skladu sa standardizovanim pristupom ili IRB pristupom, ukupnu vrijednost izloženosti koja nije pokrivena prihvatljivom kreditnom zaštitom i ukupnu vrijednost izloženosti koja je pokrivena prihvatljivom kreditnom zaštitom nakon primjene korektivnih faktora**

Banka je u dijelu kreditnog portfolija na 31.12.2023.godine od ukupno EUR 54.266 hiljada bilansnih izloženosti (po odbitku ispravki vrijednosti/rezervacija) imala EUR 15.829 hiljada koje su pokrivena prihvatljivom kreditnom zaštitom, od čega na ponderu 0% - 12.303 hilj, na ponderu 20% - EUR 182 hiljada, na ponderu 35% - EUR 1.494 hiljada i na ponderu 50% - EUR 1.850 hiljada. Za EUR 38.437 hiljada bilansnih izloženosti (po odbitku ispravki vrijednosti/rezervacija), s aspekta kapitalne adekvatnosti, je procijenjeno da nisu pokrivena prihvatljivom kreditnom zaštitom, odnosno isti nisu pokriveni cash kolateralom, kao ni adekvatnom stambenom i/ili poslovnom nepokretnošću, ili pripadaju kategoriji visokorizičnih izloženosti.

U dijelu vanbilansnih izloženosti (garancije, odobreni neiskorišćeni krediti, limiti), od ukupno EUR 9.526 hiljada vanbilansnih izloženosti (po odbitku ispravki vrijednosti/rezervacija i prije primjene faktora kreditne konverzije), Banka je imala EUR 719 hiljada koje su pokrivena prihvatljivom kreditnom zaštitom, od čega na ponderu 0% - 85 hilj. Za EUR 8.807 hiljada vanbilansnih izloženosti (po odbitku ispravki vrijednosti/rezervacija i prije primjene faktora kreditne konverzije), s aspekta kapitalne adekvatnosti, je procijenjeno da nisu pokrivena prihvatljivom kreditnom zaštitom, odnosno isti nisu pokriveni cash kolateralom, kao ni adekvatnom stambenom i/ili poslovnom nepokretnošću.

Od ukupno EUR 15.098 hiljada HOV (po odbitku ispravki vrijednosti/rezervacija i AVA) Banka na ponderu 0% na 31.12.2023 ima EUR 12.746 hiljada.

- f. Odgovarajući faktor konverzije i ublažavanje kreditnog rizika koje je povezano sa izloženošću i učestalost primjene tehnika ublažavanja kreditnog rizika sa efektom zamjene ili bez njega, kao i za kreditnu instituciju koja izračunava iznose rizikom ponderisanih izloženosti u skladu sa standardizovanim pristupom, iznos bilansnih i vanbilansnih izloženosti prema kategorijama izloženosti prije i poslije primjene faktora konverzije kao i u vezi sa tim ublažavanja kreditnog rizika**

Podaci o kapitalnim zahtjevima i iznosi rizikom ponderisanih izloženosti prikazani su u okviru poglavlja 4, pod d, tabela 2.

- g. Za kreditnu instituciju koja izračunava iznose rizikom ponderisanih izloženosti u skladu sa standardizovanim pristupom, iznos rizikom ponderisanih izloženosti i odnos tog iznosa rizikom ponderisanih izloženosti i vrijednosti izloženosti nakon primjene odgovarajućeg faktora konverzije i ublažavanja kreditnog rizika**

povezanog sa izloženošću

Obračunati odnos rizikom ponderisanih izloženosti i vrijednosti izloženosti nakon primjene odgovarajućeg faktora konverzije i ublažavanja kreditnog rizika povezanog sa izloženošću na 31.12.2023 iznosi 50,17%.

Obračunati odnos rizikom ponderisanih izloženosti prije primjene dodatnih pondera za SME i infrastrukturne projekte i vrijednosti izloženosti nakon primjene odgovarajućeg faktora konverzije i ublažavanja kreditnog rizika povezanog sa izloženošću na 31.12.2023 iznosi 48,13%.

20. Napredni pristupi za operativni rizik

Banka ne primjenjuje napredne pristupe za izračunavanje kapitalnih zahtjeva za operativni rizik. Banka primjenjuje jednostavni pristup za obračun potrebnog kapitala za operativni rizik.

21. Interni modeli za tržišni rizik

Banka ne izračunava kapitalne zahtjeve u skladu sa članom 470 Odluke o adekvatnosti kapitala kreditnih institucija, pa nema obavezu objavljivanja podataka. Kapitalne zahtjeve Banka izračunava u skladu sa članom 101 Odluke o adekvatnosti kapitala kreditnih institucija.